

# **Intergenerationaliteit, sociale cohesie en leefbaarheid onder ouderen in de Badstratenbuurt in Groningen**

Maxim Wilms  
s1815172  
Rijksuniversiteit te Groningen

Maandag 14 Juli, 2014

## **Samenvatting**

Aan de hand van 7 diepte-interviews met ouderen in de Badstratenbuurt in Groningen is bepaald in wat de relatie tussen intergenerationaliteit, sociale cohesie en leefbaarheid is, en hoe ouderen hierover denken. De uitkomst is dat intergenerationaliteit en intergenerationale contacten voor ouderen niet aan de orde van de dag is. Het belang van intergenerationale contacten is voor de meeste respondenten niet groot. Sociale cohesie is ook amper aanwezig in de Badstratenbuurt, en lijkt een ondergeschikte relatie met intergenerationaliteit te vertonen. Leefbaarheid blijft echter een vaag en moeilijk te omschrijven begrip, maar ontmoetingen, zinvol leven en de regie over eigen leven behouden, blijken het meest genoemd te zijn in de interviews. Het algemene vertrouwen van de mensen in de buurt zit in ieder geval goed.

Begeleidster:

Bettina van Hoven

# Inhoudsopgave

Pagina:

<b>1. Inleiding</b>	3
<b>2. Badstratenbuurt</b>	5
2.1 Kaarten	6
<b>3. Theoretisch Kader</b>	
3.1 Intergenerationaliteit	7
3.2 Sociale cohesie en leefbaarheid	8
3.3 Sociale (intergenerationele) contacten	10
<b>4. Methodologie</b>	
4.1 Methode	12
4.2 Ethiek	12
4.3 Data-verzameling	13
<b>5. Resultaten</b>	
5.1 Inleiding resultaten	14
5.2 Intergenerationaliteit en intergenerationele contacten	14
5.3 Sociale cohesie en leefbaarheid	18
<b>6. Conclusie</b>	21
<b>7. Literatuurlijst</b>	23
<b>8. Bijlagen</b>	
8.1 Bijlage 1: Vragenlijst interviews	26
8.2 Bijlage 2: Transcript interviews	29

## 1. Inleiding

Waar in 2010 ongeveer 15% van de Nederlandse bevolking 65-plusser is, voorspelt Ritsema van Eck (2013) van het Planbureau voor de Leefomgeving dat dit percentage in 2040 ongeveer 26% zal zijn. Volgens die uitgebrachte cijfers zal de vergrijzing in de studentensteden minder zijn. Hier valt Groningen ook onder, maar desalniettemin zal het aantal ouderen en het aandeel ouderen in de bevolking de komende jaren toenemen. Met die verwachting in het achterhoofd bereiden overheden zich voor op een veranderende samenleving. Zo werd in Dublin in 2011 de eerste internationale bijeenkomst voor “age-friendly cities” gehouden, en viert de Europese Unie (EU) in 2012 “the year of active aging and solidarity between generations”. Door een afname van zowel het geboorte- als het sterftcijfer treedt er vergrijzing op. Dit in combinatie met de baby-boom van kort na de oorlog zal het aandeel ouderen in Nederland zijn hoogste punt bereiken in 2040. Het nieuwe begrip “active aging” is als gevolg van de toenemende vergrijzing ontstaan, wat volgens de WHO (2002) uitlegt dat de rechten en mogelijkheden van mensen ook blijven bestaan wanneer zij ouder worden. En dat zij actief onderdeel blijven uitmaken van de maatschappij.

Dit onderzoek zal gericht zijn op de rol van intergenerationaliteit op ouderen in de Badstratenbuurt in Groningen. Het belang van intergenerationale contacten, sociale cohesie en leefbaarheid voor de ouderen zal behandeld worden. Intergenerationaliteit is volgens Hopkins & Pain (2007) de relaties en interacties tussen verschillende groepen generaties. Tolsma et al. (2009) stellen dat sociale cohesie de sociale harmonie de kwaliteit van de openbare ruimte en het leven in de maatschappij door gevoelens van betrokkenheid, vertrouwen en participatie in netwerken en maatschappelijke organisaties verbetert. Leefbaarheid is een moeilijk te omschrijven begrip, maar de rol van de kwaliteit van de leefomgeving en de sociale context zullen daarin centraal staan. Dit omdat het vooral voor ouderen geldt dat de betekenis van de wijk nog groter wordt naarmate men steeds meer op zichzelf wordt teruggeworpen, door bijvoorbeeld het overlijden van een partner, het wegvallen van helpende familie en vrienden, of door immobiliteit als gevolg van ziekte of handicap. Doekhie et al. (2014) stellen daarnaast dat ouderen dichtbij voorzieningen en hun sociale contacten willen wonen. Het hebben van sociale contacten lijkt hiermee een positieve invloed te hebben op de leefbaarheid. Echter onderscheiden Penninx & Royers (2007) die contacten in twee categorieën waarin de regelmatigheid van interactie en de betekenis en kwaliteit van sociale interactie centraal staan. Wat betreft intergenerationaliteit, zal specifiek de contacten en interacties van ouderen met jongere generaties behandeld worden. Met intergenerationale contacten of relaties wordt uitgegaan van de definitie van Pain (2005) die dat omschrijft als alle interacties tussen verschillende groepen generaties.

Met de drie genoemde onderdelen intergenerationaliteit, sociale cohesie en leefbaarheid is er voor gekozen te onderzoeken wat die onderdelen met elkaar te maken hebben en hoe ouderen in de Badstratenbuurt van Groningen daar over denken. Door middel van diepte-interviews zal dit

onderzocht worden. Op die manier moet duidelijk worden op basis van meningen, ervaringen en gedrag van ouderen wat die begrippen voor hun betekenen. Zoals gezegd zal dit onderzoek gericht zijn op de badstratenbuurt in Groningen. Volgens de Gemeente Groningen is de badstratenbuurt in Groningen met 650 inwoners, verdeeld over ca. 525 woningen, de kleinste wijk van Groningen. Met als grootste leeftijdsgroep die van 19-35 jaar is het een relatief jonge wijk, maar wonen er voor stedelijke begrippen alsnog weinig kinderen.

Dit onderzoek is zo opgebouwd dat eerst de geografische locatie, de Badstratenbuurt, zal worden toegelicht. Vervolgens zal in het theoretisch kader literatuur over de hoofdthema's van dit onderzoek worden behandeld. Vervolgens zal bij de methodologie uitgelegd worden hoe de resultaten tot stand gekomen zijn. Bij de resultaten zal de inhoud van de interviews bediscussieerd worden. Er zal worden afgesloten met de conclusies waarin de uitkomsten van dit onderzoek bediscussieerd worden, en suggesties voor toekomstige onderzoeken worden gedaan.

## 2. Badstratenbuurt

Er is gekozen voor een onderzoek in de Badstratenbuurt in Groningen. Dit in eerste instantie omdat ik zelf woonachtig ben in de Badstratenbuurt en geconstateerd heb dat er weinig ouderen woonachtig zijn tussen de relatief grote groep jongeren. Uit eigen interesse ben ik benieuwd naar hoe ouderen zich manifesteren in een jonge buurt als de Badstratenbuurt, en wat hun opvattingen zijn over leefbaarheid, sociale cohesie en hun intergenerationele contacten in de buurt. Als het gaat om ouderen en de rol van intergenerationele contacten in de buurt is binnen de wetenschap nog niet alles duidelijk. Pain (2005) geeft bijvoorbeeld aan dat er op microniveau nog maar relatief weinig onderzoek is gedaan naar intergenerationele relaties. Met microniveau wordt de gemeenschap, de buurt of een openbare ruimte bedoeld. Om die reden is het ook voor de wetenschap interessant om de Badstratenbuurt te onderzoeken. De Gemeente Groningen (2006) bevestigt het relatief lage aantal ouderen in de wijk en stelt dat de buurt voor stedelijke begrippen weinig ouderen kent. Van de 650 inwoners, verdeeld over ca. 525 woningen, valt een groot deel van de mensen in de leeftijdscategorie 19 tot 35 jaar. De Badstratenbuurt is door de Gemeente Groningen benoemt als een sub-buurt van de Zeeheldenbuurt in Groningen. Omdat de Badstratenbuurt relatief klein is zijn weinig bevolkingscijfers beschikbaar. Maar om aan te geven dat de Badstratenbuurt een relatief jonge wijk is, refereer ik naar cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) (2012). Waar het landelijke percentage van 65-plussers 16,3% is, heeft Groningen een percentage van 11% en de Zeeheldenbuurt een percentage van 5% 65-plussers.

“De Badstratenbuurt ontstond tussen 1880 en 1900 en ontleent haar naam aan de 'Gemeentelijke Bad- en Zweminrichting' die in 1880 werd aangelegd aan de Kleine Badstraat” (Gemeente Groningen, 2006, p6). De Gemeente Groningen (2006) stelt dat de Badstratenbuurt tegenwoordig voornamelijk een woonfunctie heeft, en dat de buurt wordt gekarakteriseerd als een “stedelijke woonwijk”. Wat betreft de woonvormen valt het, voor een centrumwijk, hoge aandeel rijwoningen op en zijn er verder vooral gestapelde woonvormen. Daarnaast zijn vooral de nieuwere woningen, gebouwd in de jaren '80 als nawee van de stadsvernieuwingsgolf, specifiek gebouwd voor alleenstaanden en daarom erg klein (Gemeente Groningen, 2006). De verwachting is dat deze woningen vooral portiekwoningen betreffen van woningcorporatie Nijestee, en dat de ouderen vooral in die woningen woonachtig zijn.

## 2.1 Kaarten



Afbeelding 1: Overzicht locatie Badstratenbuurt  
ArcGis 2014



Afbeelding 2: Overzicht locatie Badstratenbuurt II  
ArcGis 2014

### **3. Theoretisch kader**

In het theoretisch kader zal eerst intergenerationaliteit uitgelegd worden. Binnen die paragraaf zal ook de rol van intergenerationale contacten voor ouderen bediscussieerd worden. Vervolgens zullen de andere twee thema's van de onderzoeksvraag, sociale cohesie en leefbaarheid, besproken worden. De verwachting is dat intergenerationaliteit, sociale cohesie en leefbaarheid overlap vertonen.

#### **3.1 Intergenerationaliteit**

Intergenerationaliteit is volgens Hopkins & Pain (2007) de relaties en interacties tussen verschillende groepen generaties. Oftewel contact tussen mensen van verschillende leeftijden en de levensfasen waarin zij zich bevinden. Pain (2005) stelt daarnaast dat intergenerationale relaties een onderdeel zijn van onze sociale identiteit. En dat die relaties van invloed zijn op de ervaringen van mensen, de kwaliteit van het leven en de sociale cohesie (Pain, 2005). Het belang van die relaties lijkt daarmee groot. Uit onderzoek van Uhlenberg & de Jong Gierveld (2004) blijkt helaas dat ouderen amper contact hebben met jongeren. Rowles (1983) verstaat onder ouderen alle personen van 60 jaar of ouder. Echter worden ouderen in recentere onderzoeken (van den Berg et al., 2004; Doekhie et al., 2014) gedefinieerd als personen van 65 jaar en ouder. In dit onderzoek over ouderen zal daarom ook worden uitgegaan van de leeftijden van 65 jaar en ouder. Volgens Uhlenberg & de Jong Gierveld (2004) zijn de enige jongere contacten in het netwerk van ouderen vooral familieleden als kinderen en kleinkinderen. Dit betekent dat ouderen met kinderen, en eventueel kleinkinderen, een redelijk hoge mate van leeftijdsintegratie kennen. Ouderen zonder kinderen hebben vaak een hoge mate van leeftijds-segregatie in hun netwerk, maar kunnen dat ook tegengaan door zich te mengen in organisaties of activiteiten waar mensen van alle leeftijden aan meedoen. Gabriel & Bowling (2004) geven zelfs aan dat ouderen een buurt met een uiteenlopende mix van leeftijden prefereren, maar ook dat de sociale activiteiten van ouderen niet gezien worden als ontmoetingsplek voor intergenerationale contacten. Zij stellen dat de sociale activiteiten van jongeren en ouderen tegenwoordig amper overlap bieden, en dat daarom de kans op ontmoetingen tussen de verschillende generaties klein is.

Het principe van Homophily houdt in dat individuen eerder contact zoeken met andere individuen met dezelfde persoonskenmerken (McPherson et al., 2001). Wanneer mensen dezelfde persoonskenmerken hebben zou dat de aantrekkingskracht tussen die mensen vergroten. McPherson et al. (2001) stellen dat leeftijd, etniciteit, opleidingsniveau, geslacht en gedrag de meest bepalende persoonskenmerken zijn. Omdat het bij intergenerationaliteit draait om leeftijden,

is de aantrekkingskracht tussen mensen van verschillende generaties daarom naar verwachting kleiner. Om die reden wordt de kans dat twee niet-verwantschappen met elkaar verbinden kleiner naarmate hun absolute leeftijdsverschil toeneemt (McPherson et al., 2001). Broese van Groenou et al. (1999) bevestigen dit en stellen dat wanneer ouderen in een buurt met een groter aandeel leeftijdsgenoten zouden wonen het meer aanknopingspunten voor sociale contacten kan bieden. Vertaald naar ouderen die leven in een relatief jonge wijk als de Badstratenbuurt is de verwachting dat zij op basis van de leeftijd te veel verschillen van de andere groep generaties om zich aangetrokken te voelen tot elkaar, en dit van invloed is op het sociale netwerk van ouderen.

### **3.2 Sociale cohesie en Leefbaarheid**

Tolsma et al. (2009) omschrijven sociale cohesie als de sociale harmonie die de kwaliteit van de openbare ruimte en het leven in de maatschappij door gevoelens van betrokkenheid, vertrouwen en participatie in netwerken en maatschappelijke organisaties verbetert. Sociale cohesie betekent dus het wel of geen betrokkenheid en binding voelen met een gemeenschap binnen een bepaalde ruimte of maatschappij. In dit onderzoek wordt sociale cohesie bestudeerd vanuit het perspectief van ouderen en intergenerationaliteit. Zoals eerder aangegeven geeft Pain (2005) aan dat er op microniveau nog maar relatief weinig onderzoek is gedaan naar intergenerationele relaties. Met microniveau wordt de gemeenschap, de buurt of een openbare ruimte bedoeld. Vanderbeck (2007) stelt daarnaast dat onderzoek niet alleen gericht moet zijn op generatieverschillen, maar ook op hoe leden van die verschillende generaties betrokken kunnen worden bij elkaars leven. Om dit proces van betrokkenheid en binding met de wijk te stimuleren stellen Netuveli et al. (2006) dat het doen van vrijwilligerswerk een van de significante factoren is dat zorgt voor een verbetering van de leefbaarheid onder ouderen. Leidelmeijer & van Kamp (2003) zien leefbaarheid als een begrip binnen de context van 'kwaliteit van de leefomgeving', maar geven tevens aan dat begrippen als leefkwaliteit, leefmilieu en kwaliteit van het leven allen raakvlakken hebben, maar ook geregeld met elkaar gecontrasteerd worden. Ook de Nederlandse Overheid (van Hulle et al., 2013) gebruikt veelvuldig het begrip leefbaarheid, maar geven geen definitie. Wel gebruiken zij een leefbaarometer om de mate van leefbaarheid te meten. "De leefbaarometer bevat 50 indicatoren, verdeeld in drie hoofddimensies: de fysieke verschijningsvorm van de woonomgeving, de sociale context van de woonomgeving en veiligheid en overlast" (van Hulle et al., 2013, p.19). Leefbaarheid is dus een moeilijk te omschrijven begrip, maar samengevat lijken de kwaliteit van de leefomgeving en de sociale context bepalend te zijn. Of dit ook leeftijdsafhankelijk is wordt uit dat onderzoek niet duidelijk. Omdat dit onderzoek gericht is op ouderen verwijs ik hier naar Sievers et al. (2007), die hun onderzoek gericht hebben op aantrekkelijke woonmilieus voor 60-plussers in het stedelijk gebied. In dat onderzoek komt naar voren dat bij senioren vijf kernwaarden rond



wonen en leven kunnen worden gevonden: ontmoeting, veel beleven, zinvol leven en het voeren van regie over het eigen leven. Ook hier zie je dat wonen en de sociale context genoemd wordt. De kwaliteit van de leefomgeving en de sociale context in de wijk genieten in dit onderzoek de voorkeur om te onderzoeken. Omdat intergenerationaliteit vanuit het perspectief van ouderen centraal staat zal de aandacht vooral gericht zijn op de sociale context. Dus de rol van ouderen als het gaat om sociale contacten, intergenerationele relaties en sociale cohesie.

### 3.3 Sociale (intergenerationele) contacten

Sievers et al. (2007) maken duidelijk dat het voor de leefbaarheid van ouderen bevorderlijk is om ontmoetingen, dus sociale contacten, te hebben. Uit onderzoek van Penninx & Royers (2007) wordt geconstateerd dat ouderen relatief veel tijd doorbrengen in de buurt en dat ouderen vaker dan andere groepen figureren in buurtnetwerken. Penninx en Royers (2007) onderscheiden de relaties, die mensen in hun buurt onderhouden, in twee categorieën.

- *“De eerste categorie zijn de relaties die regelmatig worden onderhouden in buurtnetwerken, waarbij mensen elkaars geschiedenis min of meer kennen, bij wie ze over de vloer komen of met wie ze regelmatig in sociaal verband optrekken, zoals in een dienstencentrum, in een kerk, in de kroeg of in een recreatievereniging.”*
- *“De tweede categorie zijn de meer “oppervlakkige” persoonlijke relaties zoals contacten met winkeliers in de buurt, met de postbode of met de mensen die we van gezicht kennen en die op straat groeten of waarmee we in het voorbijgaan, bij de bushalte of op de hoek van de straat een praatje maken.” (Penninx & Royers, 2007, pag. 15)*

Samengevat stellen Penninx en Royers (2007) dat de twee categorieën relaties bepaald worden door de regelmatigheid en kwaliteit van de interacties. Echter is het hebben van sociale contacten in de buurt niet voor iedere buurt vanzelfsprekend. Volgens het onderzoek van Tolsma et al. (2009) hebben bewoners in de meer welgestelde buurten meer contact met hun buren, en geldt er een hogere mate van vertrouwen. Dat concluderen zij op basis van de enquête 'Culturele Veranderingen 2004' van het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP). Daarnaast stelt Penninx (2003) in een eerder onderzoek al dat oudere huurders met een laag inkomen vaak weinig te kiezen hebben als het gaat om hun woonomgeving. Het gevolg hiervan is dat ouderen die in relatief 'onveilige' buurten wonen zich sneller terugtrekken in hun huis. De Wereldgezondheidsorganisatie (WHO, 2002) stelt dat ouderen die in 'onveilige' buurten wonen eerder geïsoleerd kunnen raken, en een grotere kans op eenzaamheid riskeren. Isolatie en eenzaamheid zijn echter wel twee verschillende begrippen. Iemand hoeft zich niet eenzaam te voelen wanneer hij of zij wel geïsoleerd leeft. Fokkema & van Tilburg (2003) zien om die reden eenzaamheid als een subjectief gegeven en definiëren eenzaamheid als een onplezierig en ontoelaatbaar ervaren discrepantie tussen de gerealiseerde en de gewenste relaties. Het vermoeden dat ouderen gevoeliger zijn voor eenzaamheid kan komen omdat zij door hun leeftijd een groter risico lopen op het verliezen van leeftijdsgenoten en dierbaren. Broese van Groenou et al. (1999) stellen dat onder andere de urbanisatiegraad van invloed is, want in sterker geurbaniseerde gebieden zouden meer alleenstaanden wonen en hebben ouderen kleinere netwerken. Om hier een vergelijking te trekken met de Badstratenbuurt in Groningen blijkt uit gegevens van de Gemeente Groningen (2006) dat in

de Badstratenbuurt meer dan 100 woningen specifiek gebouwd zijn voor alleenstaanden, een groep die in de jaren '80 sterk toenam. Zoals eerder aangegeven stellen Broese van Groenou et al. (1999) dat wanneer ouderen in een buurt met een groter aandeel leeftijdsgenoten zouden wonen het meer aanknopingspunten voor sociale contacten kan bieden. Uiteindelijk concluderen Broese van Groenou et al. (1999) dat de samenstelling van het huishouden en gezondheid de variabelen zijn die het meest bijdragen aan de mate van sociale contacten in de wijk.

## **4. Methodologie**

### **4.1 Methode**

Als het gaat om kwalitatief onderzoek naar complex gedrag, meningen, emoties en ervaringen betreft het afnemen van diepte-interviews een geschikte methode (Cliffords et al., 2010). In dit onderzoek staan de rol van intergenerationaliteit, intergenerationale contacten en sociale cohesie onder ouderen centraal. Omdat dit vragen zijn die afhangen van complex gedrag, meningen en ervaringen van mensen kunnen individuele diepte-interviews een breed en diep inzicht leveren. Het inzicht op het perspectief van ouderen moet helpen de onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden. Richie et al. (2013) stellen namelijk dat onderzoekers op deze manier de wereld vanuit een ander perspectief leren te zien en te begrijpen. Een nadeel van diepte-interviews is dat door de intensiviteit van de dataverzameling, –verwerking en – analyse minder respondenten kunnen worden gebruikt vergeleken met enquêtes. Daar tegenover staat wel dat de data inhoudelijk een hogere kwaliteit kan bevatten, omdat de respondenten een hoge mate van antwoordvrijheid hebben. Hier moet echter wel rekening worden gehouden met de ervaring, en hiermee eventuele tekortkomingen, van de interviewer. In de interviews wordt ingegaan op hoe ouderen denken over leefbaarheid, sociale cohesie en hun (intergenerationale) sociale contacten in de wijk. De interview vragenlijst is te vinden in de bijlage 1. Verwacht wordt dat de leefbaarheid, sociale cohesie en de sociale (intergenerationale) contacten van ouderen nauw met elkaar verbonden zijn en dat de leeftijd hierin een bepalende factor is.

### **4.2 Ethiek**

Bij het onderzoek is rekening gehouden met verschillende ethische aspecten. Wanneer het gaat om ethiek bij kwalitatief onderzoek stelt Flick (2014) dat de respondenten beschermd moeten worden. Volgens Clifford et al. (2010) zijn confidentialiteit en anonimiteit de twee belangrijkste ethische aspecten waar onderzoekers rekening mee moeten houden. Daarnaast moeten de respondenten ten alle tijde het recht hebben om zich terug te trekken uit het onderzoek. Er zal dus vertrouwelijk worden omgegaan met de data uit de interviews. Tevens heeft de respondent in het onderzoek een verzonden naam gekregen om de anonimiteit in acht te nemen. Er is ook rekening gehouden met positionality (Clifford et al., 2010). Op basis van leeftijd en generatie ben ik voor de respondenten een outsider. Maar ben ik ook een insider omdat ik zelf woonachtig ben in de Badstratenbuurt in Groningen. Het is voor zowel de rol als insider als outsider daarom belangrijk dat er geen vertekend beeld ontstaat, en zal een zo objectief mogelijke benadering vereist zijn van mijn kant. Tot slot moet dit onderzoek bijdragen aan het vergaren van nieuwe inzichten, zodat de respondenten niet zomaar participeren. Het doel van het onderzoek moet daarom goed uitgelegd

kunnen worden aan de respondenten voordat zij besluiten mee te werken.

### 4.3 Data-verzameling

Er zijn zeven semi-gestructureerde diepte-interviews gedaan met ouderen in de Badstratenbuurt in Groningen, waarbij in één van de interviews twee respondenten gehoord zijn. In totaal bestaat de groep van respondenten uit drie mannen en vijf vrouwen. Zie tabel 1 voor een overzicht van de respondenten. De respondenten hebben allemaal de minimale leeftijd van 65 jaar en zijn woonachtig in de badstratenbuurt in Groningen. Het vinden en benaderen van de potentiële respondenten vereiste een actieve en creatieve geest, maar zes van de acht respondenten zijn benaderd naar aanleiding van tips van de eerste twee respondenten. De eerste twee respondenten zijn aan de deur van hun eigen woning benaderd. Dit betreffen de portiekwoningen waar ik verwachtte dat de meeste ouderen zouden wonen. De diepte-interviews bevatten allen ongeveer één uur aan opgenomen materiaal, dat vervolgens getranscribeerd is voor verdere analyse. De transcripten zijn terug te vinden in bijlage 2. Bij de interviews is gebruik gemaakt van een vragenlijst om een bepaalde structuur te behouden. Het uitgangspunt bleef wel dat de respondent zoveel mogelijk de ruimte kreeg om in eigen bewoordingen te antwoorden op de vragen. Dit is gedaan door middel van doorvragen en het gebruik van non-verbale technieken. De belangrijkste thema's die besproken zijn in de interviews betreffen de opvattingen van ouderen over leefbaarheid, sociale cohesie en hun sociale en intergenerationele contacten.

Tabel 1. Kenmerken van de respondenten

Naam	Geslacht	Leeftijd	huwelijkse staat	woonsituatie
Elizabeth	vrouw	85	weduwe	alleen
Rob	man	80	weduwnaar	alleen
Anne	vrouw	77	ongetrouwd	met partner
Bert	man	75	getrouwd	met partner
Truus	vrouw	74	getrouwd	met partner
Yvonne	vrouw	74	ongetrouwd	alleen
Marie	vrouw	68	getrouwd	met partner
Hendrik	man	65	ongetrouwd	alleen

## 5. Resultaten

### 5.1 Inleiding resultaten

Op basis van de interviews met ouderen in de badstratenbuurt in Groningen zijn interessante resultaten tot stand gekomen wat betreft hun opvattingen over leefbaarheid, hun sociale netwerk en opvattingen over de behoefte aan, en het hebben van, (intergenerationele) contacten. De belangrijkste uitkomsten zijn dat hun algemene opvattingen over leefbaarheid worden bepaald door gezondheidssituaties, veiligheidsgevoel en onafhankelijkheid. De sociale netwerken van de respondenten zijn klein qua aantallen contacten, en blijken alle respondenten de beste, en meest regelmatige, relaties te onderhouden met familieleden. Op de vraag of de respondenten relaties onderhouden met jongere generaties antwoordden de meesten dat dit alleen binnen families het geval is. Dit komt met name omdat er maar bij 2 van 8 respondenten behoefte is aan meer contacten buiten de familie. De overige 6 zijn tevreden over het sociale netwerk dat zij nu onderhouden. Alle 8 respondenten blijken, buiten de familiale contacten om, vooral oppervlakkige relaties met mensen binnen de wijk te hebben. Het feit dat 7 van de 8 respondenten nog maar minder dan 25 jaar in de wijk wonen lijkt hier een rol in te spelen. Dit omdat zij aangeven dat ze meer contacten hadden in eerdere woonwijken waar zij langer hebben gewoond.

In het theoretisch kader zijn de onderwerpen van dit onderzoek belicht vanuit de kant van de literatuur. Om de onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden zullen in dit stuk die zelfde onderwerpen aan bod komen en wordt er gekeken naar wat die onderwerpen betekenen voor de ouderen in de Badstratenbuurt. In het eerste deel zal de rol van intergenerationaliteit en intergenerationele contacten behandeld worden. Vervolgens zal worden ingegaan op sociale cohesie en leefbaarheid onder de ouderen.

### 5.2 Intergenerationaliteit en intergenerationele contacten

Hopkins & Pain (2007) legden uit dat intergenerationaliteit de relaties en interacties tussen verschillende groepen generaties betreft. Uit de interviews is gebleken dat de ouderen amper relaties onderhouden met andere generaties. Kinderen en kleinkinderen vormen de uitzondering voor de meesten. Yvonne (74) geeft bijvoorbeeld aan dat zij weinig contact met mensen in de buurt heeft, maar wel regelmatig de relaties met haar kinderen onderhoudt:

*“Ja heel vaak zelfs. Zij [haar kinderen] wonen allebei in Groningen, en komen elke week wel even langs om bij te kletsen. Dan ga ik altijd even naar de HEMA voor een gebakje.” (Yvonne, 74)*

Uhlenberg & de Jong Gierveld (2004) gaven al een reden dat ouderen weinig contacten met jongeren onderhouden. Een reden voor het feit dat de meeste respondenten amper contacten onderhouden met andere generaties kan verklaard worden door het principe van Homophily dat McPherson et al. (2001) introduceerden. Dat principe gaat uit van de gedachte dat individuen eerder contact zoeken met andere individuen met dezelfde persoonskenmerken. Zij stellen dat leeftijd één van die persoonskenmerken betreft. Op de vraag of Elizabeth (85) het beste contact onderhoudt met mensen van haar eigen leeftijdsgroep zegt zij:

*“Ja. Nou ja, het [de leeftijdsgroep] mag best 10 jaar jonger zijn. Het gaat vooral om de levensstijl denk ik.” (Elizabeth, 85)*

Zij erkent dat leeftijd een rol speelt, maar dat vooral de levensstijl bepalend is. McPherson et al. (2001) noemen naast de leeftijd meerdere persoonskenmerken, waar gedrag ook één van is. Aangezien levensstijl wordt bepaald door gedrag van mensen, wordt het geringe contact met jongeren ook op basis daarvan verklaard uit die theorie. Ook Rob (80) geeft aan dat de levensstijl van invloed is op het wel of niet hebben van contacten met jongere generaties:

*“Het [hebben van jongere contacten] hoeft gewoon niet meer zo op mijn leeftijd. Ik kan mij wel voorstellen dat andere ouderen daar moeite mee hebben, want ja iedereen leeft toch anders. Jongeren gaan denk ik heel anders met elkaar om dan wij dat doen.” (Rob, 80)*

Een andere factor dat van invloed kan zijn op het hebben van contacten met jongere generaties is het mengen in organisaties of activiteiten. Uhlenberg & de Jong Gierveld geven aan dat ouderen leeftijds-segregatie kunnen tegengaan door zich te mengen in organisaties of activiteiten waar mensen van alle leeftijden aan meedoen. Geen van de respondenten heeft nadrukkelijk aangegeven dat zij jongere contacten overhouden aan dit soort organisaties of activiteiten.

Gabriel & Bowling (2004) stelden dat ouderen een buurt een met een uiteenlopende mix van leeftijden prefereren, en dat dit van invloed is op de mate van intergenerationele contacten. Bert (75) vertelt in het interview dat hij meer contact zou hebben met jonge mensen als er in zijn portiekflat ook jongeren zouden wonen. Hij vertelt dat de portiekflat kan dienen als een potentiële ontmoetingsplek:

*“Het komt ook door het toewijzingsbeleid van [woningcorporatie] Nijestee . Die plaatsen bepaalde soorten mensen in bepaalde delen van de stad. Dus als je hier [in de portiekflat] bijvoorbeeld studenten of andere jonge mensen zou hebben, dan heb je wel meer contact.” (Bert, 75)*

Bert (75) stelt dus dat woningcorporatie Nijestee een selectief toewijzingsbeleid hanteert, wat gevolgen heeft voor de mix van leeftijden die geprefereerd lijken te worden. Vooraf was de verwachting dat de ouderen door het gemiddelde leeftijdsverschil in de wijk relatief weinig aanknopingspunten zouden hebben voor intergenerationele contacten. Het blijkt per respondent te verschillen, maar de mate van behoefte naar die contacten lijken het meest bepalend te zijn.

Penninx & Royers (2007) onderscheidden de relaties, die mensen in de buurt onderhouden, in twee categorieën. Enerzijds de relaties die regelmatig onderhouden worden, en anderzijds de de meer 'oppervlakkige' relaties. Oftewel de regelmatigheid en kwaliteit van de interacties staat centraal. Over hun sociale contacten in de wijk zeggen Truus (74), Bert (75) en Elizabeth (85) het volgende:

*“Nee [meer contacten] dat hoeft niet. Ja kijk als er wat is helpen we elkaar, maar ik hoef niet dat heen en weer naar anderen.” (Truus, 74)*

*“Ik ga wel naar buiten toe, en af en toe een praatje maken met de burens over hoe het met hen gaat.” (Bert, 75)*

*“Nee, ik heb totaal geen contact met niemand. Ik zou het wel erg leuk vinden want in die badhuisjes wonen misschien ook wel oudere mensen.” (Elizabeth, 85)*

Uit deze uitspraken valt op te maken dat de respondenten vooral oppervlakkige relaties hebben in de wijk. Op Elizabeth (85) na, geven alle meeste respondenten aan dat zij daar vrede mee hebben, en geen behoefte hebben aan meer regelmatigere contacten. Van de respondenten heeft alleen Hendrik (65) aangegeven dat hij een kennis in de wijk heeft wonen waar hij een regelmatige, kwalitatieve relatie mee onderhoudt:

*“Ik heb een kennis. Die woont hier 2 straten achter. Daar ga ik intensief mee om. Daar heb ik echt contact mee. [...] En we gaan ook uit en eten wel samen. We hebben ook een geestverbandschap, of hoe noem je dat? We kunnen in ieder geval communiceren op hoog niveau.” (Hendrik, 65)*

Uit het citaat van Hendrik (65) is op te maken dat de relatie met zijn kennis geen oppervlakkige relatie betreft. Volgens het onderzoek van Tolsma et al. (2009) hebben bewoners in de meer welgestelde buurten meer contact met hun burens, en geldt er een hogere mate van vertrouwen. Een aantal ouderen geven aan dat zij wel relaties van buiten de badstratenbuurt onderhouden. Hier moet wel bij vermeld worden dat maar 1 van de 8 respondenten langer dan 25 jaar in de



badstratenbuurt woont, en dat de overige 7 respondenten vooral contacten onderhouden uit woonplaatsen of buurten waar zij voor de verhuizing naar de badstratenbuurt hebben gewoond. Dit duidt op een teken dat mensen op latere leeftijd minder snel nieuwe contacten maken. Maar Penninx (2003) legde al uit dat oudere huurders met een laag inkomen vaak weinig te kiezen hebben als het gaat om hun woonomgeving. En dat zou betekenen dat zij dus ook niet snel zullen kunnen verhuizen. Elizabeth (85) zegt daar het volgende over:

*“Kijk, ik kan ook wel in een bejaardentehuis gaan wonen, wat heel erg gezellig kan zijn. Maar ik woon hier zo goedkoop, heb een mooi uitzicht en woon dicht bij de stad.” (Elizabeth, 85)*

Zij geeft dus aan dat de financiële situatie mede bepalend is om een verhuizing naar een gezellige woonomgeving, in dit geval een bejaardentehuis, te overwegen. De andere respondenten hebben niet expliciet aangegeven in een andere woonomgeving te willen wonen. Zij stellen tevreden te zijn over de buurt of het huis waarin zij wonen.

In het theoretisch kader is aandacht besteed aan eenzaamheid, als gevolg van het terugtrekken in eigen huis bij onveilige buurten (WHO, 2002). Eenzaamheid is door Fokkema & van Tilburg (2003) gedefinieerd als een onplezierig en ontoelaatbaar ervaren discrepantie tussen de gerealiseerde en de gewenste relaties. Omdat veiligheid volgens de WHO van invloed kan zijn op eventuele eenzaamheid bij ouderen is de respondenten gevraagd of zij zich veilig voelen in de wijk:

*“Ik kon [voordat ik invalide was] altijd om 9 uur 's avonds door de wijk.” (Truus, 74)*

*“Ik ben niet bang. Ik kom wel door de wijk, maar ik heb geen last.” (Bert, 75)*

*“Ja heel erg. Kijk, je hoort nog wel eens studenten 's nachts thuiskomen van het stappen, maar dat hoort een beetje bij het stadsleven.” (Marie, 68)*

*“Dit is een heel veilig wijkje, want er is veel sociale controle.” (Hendrik, 65)*

De veiligheid lijkt geen invloed te hebben op eventuele eenzaamheid bij ouderen. Maar volgens Broese van Groenou et al. (1999) is er nog een factor dat eenzaamheid of kleine netwerken kan veroorzaken. Zij stellen dat in sterker geurbaniseerde gebieden meer alleenstaanden zouden wonen en dat ouderen kleinere netwerken hebben. Zoals eerder aangegeven is de badstratenbuurt een wijk dat zich volgens de Gemeente Groningen kenmerkt als een stedelijke woonwijk en/of centrumwijk. Dus een geurbaniseerd gebied. Uit de interviews is gebleken dat van de 8 respondenten er 4 alleen wonen, en opmerkelijk genoeg ervaart maar 1 van die 4

alleenstaanden een vorm van eenzaamheid. Zo omschrijft Elizabeth (85) in het interview dat haar gevoel van eenzaamheid in haar optiek veroorzaakt wordt door het feit dat men op oudere leeftijd meer leeftijdsgenoten verliest. Dit met als gevolg dat door het kleinere aandeel leeftijdsgenoten in de buurt minder aanknopingspunten voor sociale contacten geboden worden. Dit sluit weer aan bij de theorie van Broese van Groenou (1999) dat de aanknopingspunten voor sociale contacten mede bepaald worden door het aandeel leeftijdsgenoten in de buurt. Over het algemeen lijkt eenzaamheid in de Badstratenbuurt mee te vallen. Toch vertonen de meeste ouderen wel kleine netwerken. Waar in het slot van het theoretisch kader Broese van Groenou et al. (1999) concluderen dat de samenstelling van het huishouden en gezondheid de variabelen zijn die het meest bijdragen aan de mate van sociale contacten in de wijk, is hier geen bevestiging, noch ontkrachting van, naar voren gekomen in de interviews.

### 5.3 Sociale cohesie en leefbaarheid

In het theoretisch kader omschrijven Tolsma et al. (2009) sociale cohesie als de sociale harmonie die de kwaliteit van de openbare ruimte en het leven in de maatschappij door gevoelens van betrokkenheid, vertrouwen en participatie in netwerken en maatschappelijke organisaties verbetert. Sociale cohesie betekent dus het wel of geen betrokkenheid en binding voelen met een gemeenschap binnen een bepaalde ruimte of maatschappij. Vertrouwen en betrokkenheid bij (vrijwillige) organisaties zou een andere invloedrijke factor op sociale cohesie betreffen. Zo stellen 5 van de 8 respondenten zich thuis te voelen te wijk, maar echte binding met de wijk wordt niet over gesproken. Daarentegen is vertrouwen, in de zin dat men op elkaar kan terugvallen wanneer nodig, bijvoorbeeld wel aanwezig. Maar hoe komt het dat de respondenten geen echte binding met de wijk ervaren? Opvallend genoeg beweren meerdere respondenten dat die binding vroeger wel aanwezig was. Niemand weet het heel goed te verwoorden, maar Bert (75) benadert die verandering vanuit een groter maatschappelijk perspectief waarin individualisme een rol speelt:

*“ Kijk, vroeger was het gemoedelijker [in de wijk]. Toen had [men] meer binding met elkaar. Dat komt ook omdat er nog geen televisie was. Die heeft de hele wereld veranderd. Maar in het begin nog niet. Toen kwamen mensen vanuit de buurt samen om radio te luisteren bijvoorbeeld. [...] Maar naarmate meer mensen een televisie kregen werd het allemaal individueler. En in de oorlog zorgde men ook goed voor elkaar. En toen was je veel meer burens van elkaar.” (Bert, 75)*

In tabel 4 legt Bert (75) uit dat de dingen die mensen vroeger samen brachten, zoals het gezamenlijk radio luisteren of televisie kijken, nu minder aan de orde is omdat men meer zelf de beschikking heeft tot middelen van vertier. De eventuele individualisering, en diens gevolgen, is

een ontwikkeling die in toekomstige onderzoeken onder ouderen verdere aandacht verdient.

Leefbaarheid is in het theoretisch kader omschreven als een moeilijk te omschrijven begrip. Maar voor dit onderzoek heb ik dat begrip verkleind tot de kwaliteit van de leefomgeving en de sociale context in de wijk. Daar is ook aandacht besteed aan de conclusies van Netuveli et al. (2006) dat het participeren van ouderen in vrijwilligerswerk een significante factor betreft in de verbetering van de leefbaarheid. Marie (68) beantwoordt de vraag of zij vrijwilligerswerk doet en wat dit voor haar betekent:

*“Sinds mijn pensioen kan ik niet de hele dag maar thuis zitten en de krant lezen, of mijn partner op de huid zitten. Ik heb er voor gekozen om vrijwilligerswerk te doen om met een goed gevoel naar bed te gaan 's nachts. Dus niet alleen maar om het huis uit te kunnen.” (Marie, 68)*

Voor Marie betekent het niet zo zeer een toevoeging als het gaat om de leefomgeving of de sociale context. Zij omschrijft het vooral als een ontsnapping aan de dagelijkse routine. Hier zijn echter wel overeenkomsten met de theorie van Sievers et al. (2007) te vinden. Zij onderzochten namelijk dat in aantrekkelijke woonmilieus voor 60-plussers in het stedelijk gebied naar voren komt dat bij senioren vijf kernwaarden rond wonen en leven kunnen worden gevonden: ontmoeting, veel beleven, zinvol leven en het voeren van regie over het eigen leven. De onderdelen ontmoeting en veel beleven zouden kunnen voorkomen bij vrijwilligerswerk, maar de factor “zinvol leven” omschrijft wellicht als beste de uitspraak van Marie (68).

Gabriel & Bowling (2004) stelden dat de sociale activiteiten van jongeren en ouderen tegenwoordig amper overlap bieden, en dat daarom de kans op ontmoetingen tussen de verschillende generaties klein is. Op wijkniveau zou een buurthuis voor sociale activiteiten kunnen zorgen om die ontmoetingen tussen de verschillende generaties te bevorderen. De respondenten gaven aan dat het buurthuis, zoals het voormalige badhuis dat is, die rol wellicht wel kan vervullen. Op de vraag of het voormalige badhuis als buurthuis, en dus ontmoetingsplek, functioneert zijn de meningen verdeeld. Hieronder geven een aantal respondenten antwoord op de vraag of het badhuis als buurthuis functioneert:

*“Nou, het buurthuis bijvoorbeeld functioneert niet. Het voormalige badhuis. Dat is dus officieel het buurthuis van de wijkvereniging, maar die komt maar 1 of 2 keer per jaar bij elkaar. Die gaf vroeger nog een blaadje uit, maar die zijn daar nu ook mee gestopt. Dus het functioneert totaal niet als een buurthuis.” (Hendrik, 65)*

*“Geen flauw idee [of het functioneert]. Ik weet alleen dat het badhuis vroeger erg populair was.”  
(Anne, 77)*

*“Ja [het functioneert], maar dat is vooral voor dat wij hier waren. In dat badhuis heb ik vroeger wel  
gezwommen. Daar zit wel nostalgie in.” (Bert, 75)*

Geen van de respondenten geven aan dat het badhuis een echte rol als buurthuis vertolkt. Het feit dat Anne (77) niet weet of het buurthuis functioneert, geeft al aan dat het niet leeft in de wijk. Los van het feit dat de meningen verdeeld zijn over de huidige rol van het badhuis, geven alle 8 respondenten in de interviews aan dat het badhuis vroeger een prominentere rol vertolkte. Nostalgie is het enige wat er nog van over is. Uit de verhalen van de respondenten valt op te maken dat het vroegere badhuis wél de functie van een ontmoetingsplek had. Het ontbreken van een ontmoetingsplek als het badhuis lijkt van invloed te zijn op de sociale cohesie van de wijk.

## 6. Conclusies

Hopkins & Pain (2007) legden uit dat intergenerationaliteit de relaties en interacties tussen verschillende groepen generaties betreft, maar uit de interviews is gebleken dat de ouderen amper relaties onderhouden met andere generaties. Kinderen en kleinkinderen vormen de uitzondering voor de meesten. Een reden voor het feit dat de meeste respondenten amper contacten onderhouden met andere generaties kan verklaart worden door het principe van Homophily dat McPherson et al. (2001) introduceerden. Dat principe gaat uit van de gedachte dat individuen eerder contact zoeken met andere individuen met dezelfde persoonskenmerken. Leeftijd en gedrag blijken de meeste invloed te hebben van die persoonskenmerken. Vooraf was de verwachting dat de ouderen door het gemiddelde leeftijdsverschil in de wijk relatief weinig aanknopingspunten zouden hebben voor intergenerationele contacten. Het blijkt per respondent te verschillen, maar de mate van behoefte naar die contacten lijken het meest bepalend te zijn. Uhlenberg & de Jong Gierveld geven aan dat ouderen leeftijds-segregatie kunnen tegengaan door zich te mengen in organisaties of activiteiten waar mensen van alle leeftijden aan meedoen. Geen van de respondenten heeft nadrukkelijk aangegeven dat zij jongere contacten overhouden aan dit soort organisaties of activiteiten. Penninx & Royers (2007) onderscheidden de relaties, die mensen in de buurt onderhouden, in twee categorieën. Twee categorieën gebaseerd op de regelmatigheid en kwaliteit van de interacties. Uit de interviews valt op te maken dat de respondenten vooral oppervlakkige relaties hebben in de wijk. Dit komt ook omdat het voor de respondenten is gebleken dat de mensen op latere leeftijd minder snel nieuwe contacten maken. De Badstratenbuurt blijkt een veilige buurt te zijn en van eenzaamheid lijkt geen tot weinig sprake. De meeste ouderen blijken kleine sociale netwerken te onderhouden. Er is geen bevestiging achterhaald over de samenstelling van het huishouden en gezondheid als variabelen die het meest bijdragen aan de mate van sociale contacten in de wijk. 5 van de 8 respondenten stellen zich thuis te voelen te wijk, maar echte binding met de wijk wordt niet over gesproken. Daarentegen is vertrouwen, in de zin dat men op elkaar kan terugvallen wanneer nodig, bijvoorbeeld wel aanwezig.

Het doel van dit onderzoek was om te bepalen wat de relatie is tussen intergenerationaliteit, sociale cohesie en leefbaarheid onder ouderen in de Badstratenbuurt in Groningen, en hoe de ouderen daar zelf over denken. De uitkomst is dat intergenerationaliteit en intergenerationele contacten voor ouderen niet aan de orde van de dag is. Het belang van intergenerationele contacten is voor de meeste respondenten niet groot. Sociale cohesie is ook amper aanwezig in de Badstratenbuurt, en lijkt een ondergeschikte relatie met intergenerationaliteit te vertonen. Leefbaarheid blijft echter een vaag en moeilijk te omschrijven begrip, maar ontmoetingen, zinvol leven en de regie over eigen leven behouden blijken het meest genoemd te zijn in de interviews.

Het algemene vertrouwen van de mensen in de buurt zit in ieder geval goed.

Als aanbeveling voor verder onderzoek wordt voorgesteld dat dit onderzoek op grotere schaal zou kunnen worden gehouden, en zouden meerdere wijken vergeleken moeten worden om tot sterkere conclusies te komen. De kwaliteit van de leefomgeving, de rol van intergenerationele contacten en sociale cohesie zouden daarin centraal moeten staan, omdat is gebleken dat op basis van 7 interviews geen harde uitspraken te maken zijn. Tevens moet er gewaakt worden voor generalisaties op basis van kleinschalige onderzoeken als deze.

## 7. Literatuurlijst

- Berg, A. van den, Timmermans, J.M., Hoeymans, N., Woittiez, I.B. (2004). Ouderen nu en in de toekomst. Gezondheid, verpleging en verzorging. 2000-2020. *RIVM*, Bilthoven.
- Bowling, A., Banister, D., Sutton, S., Evans, O., Windsor, J. (2002) A multidimensional model of the quality of life in older age. *Aging & Mental Health*, 6:4, 355-371,
- Broese van Groenou, M., van Tilburg, T., de Jong Gierveld, J. (1999). Eenzaamheid bij ouderen en kenmerken van de omgeving. *Mens & Maatschappij*, 74, 235-249.
- CBS. (2001). Bejaardenhuis wordt verzorgingshuis; Zelfstandig oud. Artikel van het CBS. online available at:  
<http://www.cbs.nl/nlNL/menu/themas/bevolking/publicaties/artikelen/archief/2001/2001-1166-index.htm>
- Clifford, N., French, S., Valentine, G. (2010). *Key methods in geography*. Sage publications inc. London.
- Doekhie, K., Veer A. de., Rademakers, J., Schellevis, F., Francke, A. (2014). Ouderen van de toekomst. Verschillen in de wensen en mogelijkheden voor wonen, welzijn en zorg. *NIVEL*, Utrecht.
- Flick, U. (2014). *An introduction to qualitative research*. Sage publications inc. Januari 20, 2014.
- Fokkema, T., van Tilburg, T. (2003). Een vergelijkend effectonderzoek naar interventies ter voorkoming en vermindering van eenzaamheid onder ouderen. *Tussenrapportage van het NIDI en de VU*.
- Gabriel, Z. & Bowling, A. (2004). Quality of life from the perspectives of older people. *Ageing and Society*, 24, pp 675-691
- Gemeente Groningen. (2006). *Bestemmingsplan Kostverloren, Zeeheldenbuurt en Badstratenbuurt*. Versie vaststelling april 2006.
- Hilbrants, H. (2013). Student in de Groningse Buurt, Een onderzoek naar overlast en maatschappelijke participatie van studenten in Groningen. [Online] *Gemeente Groningen*.

Beschikbaar via: <http://gemeente.groningen.nl/ro/wijkprojecten/onderzoek-student-in-de-groningse-buurt-1>

Hopkins, P., Pain, R. (2007) Geographies of age: thinking relationally. *Area*, 39, 3, pp. 287-294.

Hulle, van R., Pikoleit, J., Philipsen, W., Marchal, B., Hooft van Huijsduijnen, J. (2013) Indicatorbeschrijving Outcomemonitor wijkenaanpak. Uitgevoerd in opdracht van Ministerie Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. *ABF research*. Delft.

Kaplan, M. (1997). The benefits of intergenerational community service projects: implications for promoting intergenerational unity, community activism, and cultural continuity. *Journal of gerontological social work*, 28:3, 211-228.

Leidelmeijer, K., van Kamp, I. (2003) Kwaliteit van de leefomgeving en leefbaarheid: naar een begrippenkader en conceptuele inkadering. *RIGO rapportnummer: 80330*.

McPherson, M., Smith-Lovin, L. & Cook, J. (2001). Birds of a feather: homophily in social networks. *Annual Review of Sociology*, 27 (1), 415-444.

Netuveli, G., Wiggins, R., Hildon, Z., Montgomery, S., Blane, D. (2006) Quality of life at older ages: evidence from the English longitudinal study of aging (wave 1). *Journal of Epidemiol Community Health* 2006, 60, 357-363

Pain, R. (2005). *Intergenerational relations and practice in the development of sustainable communities*. Background paper for the office of the Deputy Prime Minister. Durham University.

Penninx, K. (2003) De stad van alle leeftijden. Een intergenerationele kijk op op sociaal beleid. Utrecht, *NIZW*

Penninx, K., Royers, T. (2007). Werken aan een uitnodigende leefomgeving voor ouderen, een handreiking voor Welzijn Ouderen. *Publicatie van Vilans*. Online available at: [http://www.vilans.nl/docs/producten/Een\\_uitnodigende\\_leefomgeving.pdf](http://www.vilans.nl/docs/producten/Een_uitnodigende_leefomgeving.pdf)

Richie, J., Lewis, J., McNaughton Nicholls, C., Ormston, R. (2013). *Qualitative research practice: a guide for social science students and researchers*. Sage publications inc. London.



- Ritsema van Eck, J., van Dam, F., de Groot, C., de Jong, A. (2013). Demografische ontwikkelingen 2010-2040. Ruimtelijke effecten en regionale diversiteit, *Den Haag: Planbureau voor de Leefomgeving*.
- Rowles, G.D. (1983). Place and personal identity in old age: observations from appalachia. *Journal of environmental psychology* 3, 299-313. Academic press inc. London.
- Sánchez, M. & Hatton-Yeo, A. (2012) 2012 and Beyond: Toward a Socially Sustainable Intergenerational Europe, *Journal of Intergenerational Relationships*, 10:3, 211-213
- Schwanen, T., Hardill, I., Lucas, S. (2012). Spatialities of ageing: the co-construction and co-evolution of old age and space. In *Geoforum* 43, 1291-1295. Elsevier.
- Sievers, A., de Groot, F., Penninx, K. (2007). De stad een buffet. Ondernemend ouder worden in de stad. *Woudenberg / Utrecht, Inbo / Movisie*.
- Smith, A.E., Sim, J., Scharf, T., Phillipson, C. (2004). Determinants of quality of life amongst older people in deprived neighbourhoods. *Ageing & Society* 24, 2004, 793–814. f 2004 Cambridge University Press
- Tolsma, J., van der Meer, T., Gesthuizen, M. (2009). The impact of neighbourhood and municipality characteristics on social cohesion in the Netherlands. *Acta politica* 44, 3, 286-313.
- Uhlenberg, P., de Jong Gierveld, J. (2004). Age-segregation in later life: an examination of personal networks. *Ageing and Society*, 24, 5-28.
- WHO (2002). Active Ageing: A policy framework. *The ageing male*, 5, 1-37.

## 8. Bijlagen

### 8.1 Vragenlijst interviews

#### *Opmerking voorafgaand aan het interview*

- Vooraf wil ik graag duidelijk maken dat dit interview word afgenomen voor een scriptieonderzoek van de opleiding sociale geografie en planologie aan de Rijksuniversiteit te Groningen. Door middel van interviews wil ik onderzoeken wat voor invloed intergenerationeel contact heeft op de leefbaarheid in deze wijk. Door dit gesprek op te nemen kan ik de data later analyseren. Ik wil hierbij nadrukkelijk aangeven dat de opname alleen door mij of mijn docent beluisterd zal worden en hier vertrouwelijk mee omgegaan zal worden. Tevens zal ik uw anonimiteit in acht nemen. Heb ik uw toestemming om u onder deze voorwaarden te interviewen?

#### *Algemene vragen (personalia)*

- Kunt u mij iets over uzelf vertellen?
  - Hoe oud bent u?
  - Waar bent u geboren?
  - Bent u getrouwd?
    - Partner?
  - Heeft u kinderen en/of kleinkinderen?
    - Heeft u nog contact met uw (klein)kinderen
  - Wat heeft u voor uw pensioen gedaan?
  - Heeft u een opleiding gevolgd?
  - Bent u gelovig?
  - Heeft u hobby's?
  - Doet u vrijwilligerswerk?

#### *Topic 1 (De wijk)*

- Hoe lang woont u al in dit huis?
  - Met wie woont u hier?
- Waarom bent u in deze wijk komen wonen?
- Hoe ziet een doorsnee dag of week er bij u uit?
- Wat vindt u van de voorzieningen in deze wijk?
  - Supermarkt/winkels

- openbaar vervoer
- bereikbaarheid
- buurtcentrum
  - Komt u daar wel eens?
  - Functioneert het buurthuis?
  - Heeft u behoefte aan een buurthuis?
- Café
- Zijn er bepaalde ontmoetingsplekken voor u in deze wijk?
- Voelt u zich veilig in deze wijk?
  - Is er wel eens ingebroken bij u thuis?
  - Komt u 's avonds laat nog over straat? En hoe ervaart u dat?
- Voelt u zich thuis in deze wijk?

#### *Topic 2 (Sociale contacten in de wijk)*

- Heeft u sociale contacten in deze wijk?
  - Hoe is de relatie met uw burens?
  - Wat voor contacten heeft u in de wijk? Oppervlakkige of regelmatige?
- In geval van geen contacten:
  - Waarom heeft u geen contacten in de wijk?
  - Heeft u behoefte aan (meer) sociale contacten in de wijk?
  - Zo ja:
    - Voelt u zich wel eens eenzaam?
    - Ervaart u barrières?
- Hoe onderhoudt u die (eventuele) relaties?
- Heeft u ook contact met mensen van andere generaties?
  - Wat is de toevoeging van het hebben van contacten met andere generaties?
  - In geval van geen intergenerationele contacten:
    - Waarom niet?
    - Mist u dat?
    - Barrières?
- Wat is uw mening over studenten in deze wijk?
  - Eventueel overlast?

### Afsluitende vraag

- Wat is volgens u de ideale buurt om in te wonen?
  - Waarom?

## 8.2 Transcript interviews

### Interview 1

Maxim:

Vooraf wil ik graag duidelijk maken dat dit interview word afgenomen voor een scriptieonderzoek van de opleiding sociale geografie en planologie aan de Rijksuniversiteit te Groningen. Door middel van interviews wil ik onderzoeken wat voor invloed intergenerationeel contact heeft op de leefbaarheid in deze wijk. Door dit gesprek op te nemen kan ik de data later analyseren. Ik wil hierbij nadrukkelijk aangeven dat de opname alleen door mij of mijn docent beluisterd zal worden en hier vertrouwelijk mee omgegaan zal worden. Tevens zal ik uw anonimiteit in acht nemen. Heb ik uw toestemming om u onder deze voorwaarden te interviewen?

Man:

Ja.

Maxim:

Kunt u mij iets over uzelf vertellen (personalia):

Man:

W. Man, Marwixkade 21 te Groningen.

Maxim:

Hoe lang woont u hier al?

Man:

Inmiddels 10 jaar, nja ongeveer 12 jaar. Sinds 2002.

Maxim:

Hoe oud bent u nu?

Man:

64.

Maxim:

Ongetrouwd heb ik net al begrepen?

Man:

Absoluut. Maar ik heb wel een dochter. Maar niet getrouwd geweest. Ik heb wel 2 samenlevingen achter de rug met dames, maar ik heb nu een vrij leven. Haha.

Maxim:

Ja precies, en waar woont uw dochter?

Man:

Die woont ook in Groningen.

Maxim:

Heeft u daar nog contact mee?

Man:

Weinig.

Maxim:

Wat heeft u voor dit vrije leven gedaan?

Man:

Ik heb een wetenschappelijke opleiding gehad. Pedagogiek en filosofie gestudeerd. En ik heb de kunstacademie gedaan. Een aantal jaren les gegeven, en daarna een kunstpraktijk gehad in Groningen.

Maxim:  
Heeft u die kunstpraktijk niet meer?

Man:  
Ja ik heb de gele steentjes in de stad bedacht onder andere.

Maxim:  
Wat bedoelt u met de gele steentjes?

Man:  
Als je hier in de binnenstad komt zie je gele steentjes, en dat is een concept dat de stad graag wilde en dat heb ik toen bedacht. Dus, uh, nja onder andere heb ik dat bedacht. En nog wel een aantal andere dingen in de stad heb ik bedacht.

Maxim:  
Wat is het idee achter de gele steentjes?

Man:  
Uh, de gele steentjes, ik zal het je precies vertellen. De gele steentjes zijn, ik zal het heel plat zeggen, koopgeil. Dus voordat er allemaal gele steentjes lagen, lagen er allemaal grijze steentjes. Ouderwetse grijze steentjes. Toen had de gemeente onder andere, de wethouder Gietema, wou de stad vernieuwen, enzovoort. En toen was het concept dus gele steentjes geworden, en dat heb ik dan bedacht. Maar de middenstand was volkomen tegen, want elke verandering is een verslechtering. Maar toen hebben ze daarna een gedeelte gelegd, en toen bleek ineens dat de verkoop, ik geloof iets van 30 procent omhoog ging. Alleen door die steentjes, want op gebieden waar die steentjes niet lagen was er geen verhoging. En waar die steentjes wel lagen was 30 procent meer omzet. Waarop de rest van Groningen zei; waarom hebben wij die steentjes niet? Want dit is concurrentievervalsing. En dat komt omdat die kleur een invloed heeft op de geestesgesteldheid van de mensen die in stad lopen. ....

Maxim:  
Bent u ook in loondienst geweest of altijd voor uzelf gewerkt?

Man:  
Altijd als individueel werkend kunstenaar.

Maxim:  
Is dat nog steeds zo?

Man:  
Nee, want ik ben nu al 64 en zit genoegzaam boekjes te lezen.

Maxim:  
Als ik zo om me heen kijk (veel boekenkasten) begrijp ik dat.  
U heeft geen auto gaf u net al aan?

Man:  
Absoluut niet, vanwege het milieu he (grapt de man).

Maxim:  
Bent u eigenlijk gelovig?

Man:  
Ik ben agnost. Dat is dus niet een erkende religie, maar ik neem een agnostisch standpunt in. Een humanistisch agnost.

Maxim:  
Waarom valt dat niet onder een geloof? Heeft dat met rationaliteit te maken?

Man:  
Ja, want de gelovigen zijn allemaal gnostici. Dus die hebben allemaal een kennis van de gelovige wereld. En de agnosticist zegt dat het niet te kennen is. En dat standpunt neem ik dus in.

Maxim:  
Zijn er meer in uw omgeving die dat standpunt innemen?

Man:  
Ja. Kijk, de verwanten van agnosten zijn atheïsten. En dat zijn mensen die zeggen dat god niet bestaat, en die komen in een strijd met de gelovigen terecht. Maar de agnost zegt dat wij dat helemaal niet kunnen weten en doen daar dus geen uitspraken over. Maar ik ben in die zin wel religieus, want ik geloof wel in een verband. Maar ik heb er geen rationele verklaring voor. Dus een gelovige verklaart de kosmos vanuit een goddelijk principe. Maar ik als agnost heb daar geen verklaring voor. Maar ik geloof wel in een ecologisch verband, dus in die zin wel religieus.

Maxim:  
Heeft u nog verdere hobby's dan de bibliotheek?

Man:  
Ja ik lees inderdaad veel, maar ook muziek, kunst en ik teken zelf veel. En ik schrijf.

Maxim:  
Maakt u zelf ook muziek? (wijzend naar 2 akoestische gitaren)

Man:  
Nee niet echt, maar ik heb wel een klassieke opleiding gehad in gitaar. Maar ik hou het niet bij.  
....  
....  
....  
vertelt verder over muziek...  
....  
....

Maxim:  
Waar komt u eigenlijk vandaan?

Man:  
Uit de randstad. Ik ben geboren in Amsterdam, daarna in Castricum gewoond. En in Alkmaar, bedum en Groningen. Want toen ik in 1972 ging studeren aan de Universiteit in Groningen heb ik eerst 3 jaar in een huisje in bedum gewoond. Want dat was heerlijk buiten de stad enz.

Maxim:  
Woonden daar meer studenten?

Man:  
Weinig.

Maxim:  
Tegenwoordig wel meer dan denk ik.

Man:  
Klopt, tegenwoordig iets meer. Maar bedum was een dorp van, ik geloof iets van, 4 of 5 duizend mensen. Maar wel met 16 religies. 16 genootschappen, kerken enzovoort. En op gegeven moment ben ik om die reden daar verhuisd en naar de stad gegaan.

Maxim:  
Had u daar meer binding mee?

Man:  
Nja, ik had het gevoel dat ik in een soort middeleeuwse toestand terecht kwam daar.

Maxim:  
Dus bewust afstand gedaan van een té religieuze omgeving?

Man:

Ja, want het was een dorpje bestaande uit mensen die een zeer strikte geloofs gevechten uitvoerden. En wij werden daar als een soort heidenen beschouwd. En dat vond ik een beetje te middeleeuwsachtig. Dus toen heb ik besloten naar de stad te verhuizen waar men een ruimere opvatting had.

Maxim:

Dus toen verhuisd naar dit badstratenbuurtje?

Man:

Nee, ik heb eerst in de oosterpoort gewoond. Van 1976 tot 1995. En daarna een paar jaar in leeuwenborgh gewoond in een flat. Maar daar sprongen te veel mensen van de flat, dus toen ben ik maar naar hier verhuisd.

Maxim:

Is het hier rustiger en anders dan bijvoorbeeld leeuwenborgh of de oosterpoort?

Man:

Ja, een heel ander wijkje. Het is kleiner en anders.

Maxim:

Kende u destijds al meer mensen die hier woonden?

Man:

Nee, niemand. Wel mensen die hier gewoond hadden. Het komt ook omdat dit 1persoons woningen zijn waar ik voor in aanmerking kwam via Nijenstee. En die heeft de halve wijk in bezit. Heel relevant ook voor de wijkstructuur. Want bijvoorbeeld deze woningen hier aan de Marwikkade zijn allemaal 1persoons woningen.

Maxim:

Mag je hier ook niet met meer dan 1 persoon wonen?

Man:

Uhm, het wordt niet verboden, dus het gebeurt wel.

Maxim:

Heb je door het leven in een 1persoonswoning ook meer contact met burens omdat het eenzamer binnenshuis is?

Man:

uhm, hier in dit pand (8 appartementen) wonen mensen, op 1 appartement na, allemaal op zichzelf.

Maxim:

Maar heb je binnen dit pand dan ook contact met andere mensen?

Man:

Nou, ja, niet overdreven. We groeten elkaar, helpen elkaar, maar leven verder allemaal ons eigen leven.

Maxim:

Wil men dat ook? Of mist men misschien lef om op elkaar af te stappen?

Man:

John, die hier al veel langer woont, leeft zeer op zichzelf. Die leeft 's nachts en leeft helemaal op zichzelf. We hebben nauwelijks contact. Als we elkaar zien groeten we elkaar, we hebben wel eens een praatje, maar verder bemoeien we ons niet met elkaar. En mijn buurvrouw heb ik wel gesprekjes mee. De buurman hierboven woont hier net en heb ik ook wel eens een praatje mee. Ik vroeg hem laatst of hij het niet te stil vindt hier, want dat vind ik wel. Toen zei hij dat hij het prima vindt hier.

Maxim:

U zegt zelf té stil?

Man:

Ja, het heeft wel een soort stilte hier.



Maxim:  
Waar je van moet houden?

Man:  
Ja, ik als lezer houd daar wel van. Geen druk verkeer, of drukke mensen, of geluidsoverlast.

Maxim:  
Worden mensen er ook op geselecteerd?

Man:  
Als je inzicht wilt krijgen in de wijk, zou ik je aanbevelen eens contact op te nemen met Nijestee want ze hanteren een zeer strict toewijzingsbeleid.

Maxim:  
Betekent dat dan bijvoorbeeld dat er geen studenten in dit soort panden mogen komen?

Man:  
Ik denk dat er een strict beleid is. Hier komen dus geen studenten in.

Maxim:  
Is dat goed?

Man:  
Nee, ik vind van niet. Maar ik heb er niets over te zeggen.

Maxim:  
Maar u waardeert wel een stille omgeving, en studenten staan bekend om geluidsoverlast.

Man:  
Ik vind het juist jammer dit hier geen studenten wonen, want ik houd wel van studenten, persoonlijk. Ik ga daar niet over. Dus Nijestee voert een strict beleid. Dus hier komen alleen mensen die aan bepaalde voorwaarden voldoen.

Maxim:  
In dit pand ontmoet u dus niet heel veel mensen. Maar is er een bepaalde ontmoetingsplek in deze wijk waar dat wel zo is?

Man:  
Nou, er is hier een supermarkt. Maar ik kom daar alleen voor noodaankopen als wanneer de koffiemelk op is. Voor de rest ga ik naar Albert Heijn (liggend in een andere wijk). Deze supermarkt is te duur en omdat er veel scholieren komen hebben ze veel producten daarop gebaseerd.

Maxim:  
Is er ook een bar of kroeg waar u komt?

Man:  
Nou, het buurthuis bijvoorbeeld functioneert niet. Het voormalige badhuis. Dat is dus officieel het buurthuis van de wijkvereniging, maar die komt maar 1 of 2 keer per jaar bij elkaar. Die gaf vroeger nog een blaadje uit, maar die zijn daar nu ook mee gestopt. Dus het functioneert totaal niet als een buurthuis.

Maxim:  
Mist men dat ook in de wijk? Een buurthuis?

Man:  
Nou, ik mis het niet. Maar misschien de buurtbewoners, zoals echte groningers die hier al heel lang wonen, wel. Ik ken ze wel, en spreek ze ook wel, maar niet veel enzovoort.

Maxim:  
Was dat dan eerder een ontmoetingsplek dat er nu niet meer is?

Man:

Uhm, ik kom mensen tegen, echte groningers, waar ik dan een gesprekje mee heb en die een bepaald soort opvatting hebben over deze wijk. Dat het vroeger heel gezellig was en een bepaalde soort volks- of arbeiderswijk was en daar een bepaald soort leven... maar dat is allemaal weg.

Maxim:

Komt dat omdat er nu ook andere mensen bij zijn komen wonen?

Man:

Ja, andere mensen. Maar ook studenten. En een gedeelte nieuwbouw. Met mensen die van buiten deze wijk hier zijn komen wonen. Maar dit is echt een slaapwijk. Zo noem ik het. Want overdag dan vindt je nauwelijks mensen hier in de wijk. En 's avonds komen de mensen die werk hebben, komen daar wonen. Maar overdag zijn ze er niet. Ik noem het dus een slaapwijkje.

Maxim:

Is dat een gemis voor mensen die bijvoorbeeld meer contact willen met anderen in de wijk?

Man:

Voor iemand die diep filosofische stukken leest is het heerlijk (haha), maar voor mensen die meer vertier willen is het waarschijnlijk minder.

Maxim:

dus dat is wel veranderd ten opzicht van het verleden?

Man:

Ik denk het wel ja.

Maxim:

Voelt u zich eigenlijk veilig in deze wijk?

Man:

Dit is een heel veilig wijkje, want er is veel sociale controle. Behalve overdag, want dan is hier niemand verder. Maar, ik woon hier op de Marwikkade 21, en hier is een steegje onderdoor. Naast mijn huis. En op de hoek van de steeg is 2 of 3 jaren geleden een antiliaanse drugsdealer komen wonen. In harddrugs. En daar komen allemaal junks op af. En daar wordt gedeald. En ik heb ook iemand, een antiliaan, naast mijn bed gehad 's nachts. Dus inbraak. Ik ben daarnaast 2 weken geleden al mijn fietsen kwijt geraakt uit mijn schuurtje. Gestolen. En ik heb vorige week een pistool op me gericht gehad.

Maxim:

Dat gebeurt hier allemaal in dit stille wijkje?

Man:

Ja, dat gebeurt allemaal hier in dit stille wijkje. Hier stonden ineens 2 junks in het trapportaal...

....

....

vertelt over pistoolincident en aangifte

....

....

Dus qua veiligheid is een heel rustig wijkje, en gebeurt er nooit wat. Behalve zit er dus een heel agressieve drugsdealer. Maar na overleg met de politie en gemeente hebben ze besloten er niets aan te doen tot het fout loopt. Dus tot het pistool afgaat ofzo. Of dat er echt vervelende dingen gebeuren. Maar dit komt omdat het gemeentelijk beleid is dat ze dit soort dingen gecontroleerd in de hand houden. Want als ze het opruimen dan gaat het ergens anders weer opduiken. En ze hopen dan dat het niet uit de hand loopt.

Maxim:

Gaat het alleen om dit steegje of ook om de rest van de wijk?

Man:

Daar op de hoek zitten ook nog 2 drugsdealers. Echt in harddrugs. 3 jaar geleden heb ik contact proberen te krijgen met de wijkagent, want ik werd bedreigd toen. En toen is er 's nachts iemand naast mijn bed gekomen, een zoon van die antiliaanse drugsdealer. Dus toen heb ik contact gezocht met de wijkagent. Maar deze wijk schijnt qua politieafdeling onder Haren te vallen, wat het lastig maakte om contact te krijgen

met de wijkagent. Het heeft allemaal 2 maanden geduurd. Maar daarna hebben ze ook heel goed aangepakt.

Maxim:

Zoals meer blauw op straat?

Man:

Nee, voor deze drugsgelateerde dingen hebben ze een speciale narcotica afdeling voor. Daar heb ik geen verstand van verder. Maar ik heb wel gemerkt dat.... kijk ik werd eerst bedreigd, en dat doen ze nu niet meer.

Maxim:

Maar in de badstraatjes hierachter?

Man:

Daar gebeurt volgens mij helemaal niks.

Maxim:

Zou het ook helpen dat de huizen daar dichter op elkaar staan? Een betere sociale controle?

Man:

Ja, dat is een voordeel. Het is verder een heel rustig, relaxt wijkje.

Maxim:

Nog even terugkomend op sociale contacten in deze wijk. Qua burens dus vooral het groeten en oppervlakkige gesprekjes?

Man:

Ja, leven en laten leven als argument zegmaar.

Maxim:

Dat wilt u zelf ook zo?

Man:

Ja, dat vind ik wel goed ja. Kijk, als er klachten zijn hebben ze afspraken qua muziek of geluid. Dan meldt je dat, en dan je los je dat dan redelijk op ofzo.

Maxim:

Maar als het moet staan mensen voor elkaar klaar?

Man:

Nja, iedereen regelt zijn eigen zaakjes. Maar als er echt iets aan de hand is, dan word er wel hulp verleend ofzo. Het is niet zoals in een studentenhuis.

Maxim:

Komen er hier wel vrienden of kennissen over de vloer?

Man?

Ik heb een kennis die woont hier 2 straten achter, daar ga ik intensief mee om. Daar heb ik echt contact mee. Zij studeert ook, en ze is bezig met haar scriptie. En we gaan ook uit en eten wel samen. We hebben ook een geestverbandschap, of hoe noem je dat? We kunnen in ieder geval communiceren op hoog niveau. Ze heeft ook de kunstacademie gedaan. Ze heeft wel eerst deeltijdopleiding gedaan. Zij leest ook bepaalde geschriften die ik ook lees.

Maxim:

Heeft u nog meer contacten met mensen van andere generaties?

Man:

Nauwelijks, niet echt. Wel jammer, want in deze wijk zitten heel weinig jonge mensen. Kinderen, laat ik het zo maar zeggen. En dat vind ik wel jammer, want ik vind kinderen wel leuk en gezellig. En ik houd van kinderen.

Maxim:  
Omdat kinderen voor leven in de wijk zorgen?

Man:  
Ja want bijvoorbeeld bij dat badhuispleintje is een klein speeltuintje. En daar zitten wel eens kinderen, maar verder in de wijk echt nauwelijks kinderen. Er wonen nauwelijks kinderen hier.

Maxim:  
Zijn de meeste huizen daar misschien te klein voor?

Man:  
Ja, te klein voor gezinnen. Die trekken waarschijnlijk naar andere wijken.

Maxim:  
Denkt u dat dat vroeger anders was in deze week? Ondanks dat u hier nog niet lang woont.

Man:  
Ja, want er was echt een badhuis daar. En ik ken heel veel verhalen van mensen die daar als kind gezwommen hebben. Het was een heel kinderrijk gejoel daar altijd. Heb ik vernomen hoor, want het is wel voor mijn tijd.

Maxim:  
Het is dus echt een gemis voor de wijk dat er nauwelijks kinderen zijn?

Man:  
Ja dat vind ik heel jammer, want ik houd van kinderen. En het gedoe er om heen. Kort geleden was er bijvoorbeeld nog een creche aan de eeldersingel. En die had altijd kinderen buiten spelen en dat geeft een soort kindergeluid als gejoel en gehuil en dat vind ik aangenaam. Maar die is gesloten. En je merkt dus dat invloed van een kinderdagverblijf weg is.

Maxim:  
Los van de antilianen die hier drugs dealen zit hier ook instituut voor verslavingszorg he?

Man:  
Ja, hier aan het eind van de Marwixkade zit TerWille, en dat is geloof ik van het Leger des Heils. En die hebben daar opvanghuizen.

Maxim:  
Merkt u daar iets van?

Man:  
Ja, want.. nou niet echt merken. Maar er zit dus wel aanloop van junks, die hier langskomen of spuiten in de steeg of bij het schuurtje. Dus er is wat omgevingsinvloed.

Maxim:  
Bedoelt u ook echt overlast?

Man:  
Nja, wat is overlast? Maar mijn buurvrouw die is daar bang van, en die merkt dat bijvoorbeeld. En die vind het eng als ze naar haar schuurtje gaat dat een junk zit te spuiten.

Maxim:  
vooral hinderlijk dan?

Man:  
Ja, ze vindt het hinderlijk dat ze zich 's nachts niet veilig voelt. Maar ik heb daar geen last van. Als man althans.

Maxim:  
Los van dat steegje valt het voor de rest van de wijk dus mee?

Man:

Ik weet het niet, maar ik weet wel dat er hier veel fietsen naartoe worden gebracht die gejat zijn bij het station. Die worden dan hier in dit steegje gekraakt. En dat hoor je 's nachts wel.

Maxim:

Praat je daar ook met anderen over? Kun je ergens terecht met deze problemen? Zoals een buurthuis?

Man:

Ik weet het niet. Ik heb er wel gesprekken over met de burens. De politie doet er in ieder geval niets aan. Wat moet je er aan? Maar dat zijn dan bijkomstigheden die horen bij het leven in een grote stad. Of in een stad waar dit bij hoort. Een stad als Groningen heeft verslavingszorg en die moeten gewoon ergens zitten. En die zitten dan toevallig, of niet toevallig, hier. En dat heeft een bepaald soort consequenties. En ik vind dat dat bij de stad hoort. Ik accepteer dat.

Maxim:

Bent u er ook van op de hoogte dat er in deze wijk een bar is waar geregeld avonden voor homoseksuelen worden georganiseerd?

Man:

Heb ik geen kennis van. Waar is het?

Maxim:

Aan de paterswoldse weg naast een pizzeria.

Man:

Geen kennis van. Maar oh, daar ga ik eens heen (grapt de man). Maar er zit bijvoorbeeld ook café Bolhuis, maar daar ga ik ook niet heen. Maar weet u ook dat er op de hoek van de supermarkt, bij lubbers daar, een bordeel te zitten?

Maxim:

Nee, ben ik niet van op de hoogte.

Man:

Daar zitten dus hele mooie dames. Gaat u er eens een interview afnemen (grapt de man).

Maxim:

Ik ben dus vooral geïnteresseerd in het contact met andere generaties. Maar dat is voor u niet echt het geval dus?

Man:

Ik vind het wel jammer hoor.

Maxim:

Is er dan een bepaalde barriere?

Man:

Het komt ook door het toewijzingsbeleid van Nijestee. Die plaatsen bepaalde soorten mensen in bepaalde delen van de stad. Dus als je hier bijvoorbeeld studenten of andere jonge mensen zou hebben, dan heb je wel meer contact. Maar dat doen ze dus niet. Dat komt onder andere door dat toewijzingsbeleid.

Maxim:

U mist het dus wel?

Man:

Ik vind het jammer.

Maxim:

Kunt u mij een beknopt verhaal geven over hoe een doornsee dag of week er uitziet bij u?

Man:

Ik sta 's ochtends rond 5 uur op. Dan ga ik aan het werk noem ik dat, maar dat is een vorm van lezen. Ik heb

dus leesprojecten, waarin ik een onderwerp heb. En dan lees ik zeer vakwerk literatuur. En ik schrijf dan tot een uur of 11 en dan ben ik eigenlijk af en moe. En dan ga ik daarna vrij nemen in de zin van dat ik even een uurtje ga slapen. En dan ga ik 's middags andere dingen doen. En zo gaat dat eigenlijk 7 dagen per week.

Maxim:

Komt u ook wel eens buiten Groningen?

Man:

Weinig.

Maxim:

Wel buiten deze wijk?

Man:

Ja. Ik had vorig jaar bijvoorbeeld een aanval om helemaal de onlanden te verkennen. Dus richting roden, hier het stadspark door, langs bruinwering, dan bij eelderwolde. En dat is een heel gebied van waterbergingsgebied aangelegd.

Maxim:

Waar veel veen is ontgonnen?

Man:

Ja, maar daar is dus nu een heel waterbergingsgebied aangelegd op natuurlijke wijze. Met allemaal riet en vogels. En daar fiets ik vaak. En daar kun je ook met bootjes varen. Ze hebben daar een heel mooi moerasland gemaakt. Ik ben ook zo nu en dan een vogelaar, en dan ga ik de witte zilverreiger bekijken. Die zit daar. Want die zijn zeldzaam en die vind ik mooi. En ja je hebt trekvogels afgelopen herfst. Die bestudeer ik dan een beetje. Dat zijn plekken waar ik wel kom buiten de stad.

Maxim:

Hoe ziet u de toekomst van deze wijk in? Bijvoorbeeld qua veiligheid, een buurthuis of een verandering in het beleid van Nijestee?

Man:

Ja. kijk, deze wijk word vooral gedomineerd door Nijestee. Er zit een heel groot areaal aan woningen hier, en ik zou het wel leuk vinden als er wat meer gemengde bewoners zou komen. Want kijk er wonen een gedeelte oudere mensen die hier al van oudsher wonen. Die families wonen hier al zeer lang. En er wonen dus te weinig variabele samenstelling. Vind ik dan.

Maxim:

Zou de gemeente daar een rol moeten aannemen?

Man:

Ik vind dat als je een participatie samenleving gaat toepassen op een wijk als dit, dat dat dan niet zonder Nijestee kan. Nijestee heeft zoveel invloed in de samenstelling en de constructie van de wijk, en die hebben ook de middelen om er wat aan te veranderen. Nijestee is naar mijn idee de beslissende factor in wat er gaat gebeuren ten aanzien van de woonbaarheid of de leefbaarheid van de wijk. Zij hebben zowel de formele als de materiele middelen ervoor. Je ziet dat de mensen die hier komen te wonen waarschijnlijk voldoen aan een bepaald patroon of eigenschappen die zij gewenst achten. Dus een bepaalde leeftijd en voornamelijk alleenstaand is.

Maxim:

En dat is geen toeval denkt u?

Man:

Nee, nja het kan toeval zijn, maar als je het systematisch bekijkt zie je gewoon dat Nijestee een strict toewijzingsbeleid hanteren van die niet en die wel. En dat heeft gevolgen voor het leefklimaat. Stel dat hier nou studenten, zoals jij, hierin zouden komen wonen dan krijg je dus een andere generatie wisseling. En ik vind het jammer dat dat er niet is.

Maxim:

Haha nu beantwoord u de hoofdvraag van mijn onderzoek.

Man:  
dat is goed om te doen aan het eind van het interview denk ik.

Maxim:  
Dit lijkt me dan een goed moment om te stoppen. Bedankt voor uw bijdrage aan dit onderzoek.

Man:  
Met alle plezier.

## Interview 2

Maxim:

Vooraf wil ik graag duidelijk maken dat dit interview word afgenomen voor een scriptieonderzoek van de opleiding sociale geografie en planologie aan de Rijksuniversiteit te Groningen. Door middel van interviews wil ik onderzoeken wat voor invloed intergenerationeel contact heeft op de leefbaarheid in deze wijk. Door dit gesprek op te nemen kan ik de data later analyseren. Ik wil hierbij nadrukkelijk aangeven dat de opname alleen door mij of mijn docent beluisterd zal worden en hier vertrouwelijk mee omgegaan zal worden. Tevens zal ik uw anonimiteit in acht nemen. Heb ik uw toestemming om u onder deze voorwaarden te interviewen?

Man:

Ja, toe maar.

Maxim:

Kunt u mij iets over uzelf vertellen (personalia)

Man:

Wij zijn bijna 50 jaar getrouwd.

Maxim:

Waar komen jullie vandaan?

Man:

Ik ben een echte Groninger.

Vrouw:

Ik kom uit Smilde, Drenthe dus.

Maxim:

Hoe oud zijn jullie als ik vragen mag?

Man:

Ik ben 75

Vrouw:

en ik 74

Maxim:

Hebben jullie ook kinderen?

Man:

2 jongens. 1 van 47 en 1 van 45. Zij wonen ook in Groningen. Eentje in Bedum en de ander in Vinkhuizen.

Maxim:

Hebben jullie nog contact met ze?

Man:

Ja, die komen niet aan het werk en niet aan de vrouwen.

Vrouw:

En 1 kleinzoon. En 2 schoondochters.

Maxim:

Wat hebben jullie voor het pensioen gedaan?

Vrouw:

Ik heb schoonmaakwerk gedaan hier in Groningen. En verder veel thuis voor de kinderen.

Man:

Ik ben van oorsprong schipper, het baggerwerk. En daarna heb ik als chauffeur internationaal gereden. Denemarken, Duitsland, Frankrijk, Zweden. Noem maar op.

Maxim:

Hebben jullie nu ook een auto?



Man:

Ja, we hebben auto.

Vrouw:

Ja, want ik ben invalide en de taxi is te duur.

Man:

Kijk, ik heb geen auto nodig. Maar voor haar is het wel heel belangrijk.

Vrouw:

En je wilt ook niet afhankelijk wezen van de kinderen.

Maxim:

Zijn jullie gelovig?

Man:

Nee. Ik ben alleen gelovig voor mijn eigen portemonnee.

Maxim:

Ook niet gelovig opgevoed?

Man:

Mijn moeder was wel gelovig. Maar ze is op jonge leeftijd gestorven, door een ziekte. En wij als kinderen zaten er bij dat de dominee zei dat het de straf van god was. Dus vanaf toen wilde ik er niets meer mee te maken hebben. We vinden het prima als andere gelovig zijn, maar wij niet meer.

Maxim:

Dan iets leukers. Hebben jullie ook hobby's?

Vrouw:

Ik mag graag puzzelen, en mijn man sinds een jaartje ook.

Man:

Nou, ik heb vooral andere hobby's. Ik zit ook een beetje bij het voetbal van FC Groningen en bij de KNVB verbonden als consul voor de voetbalvelden.

Maxim:

Dus u komt vooral buiten de deur voor vertier?

Man:

Ja we kunnen niet de hele dag op elkaars lip zitten. Anders hadden we het huwelijk nooit zo lang volgehouden.

Maxim:

Hoe lang woont u inmiddels in deze buurt?

Vrouw:

6 jaar, sinds april 2008.

Maxim:

U vertelde net al dat u hier toen bent komen wonen omdat de Gruno-buurt gesloopt werd?

Man:

Ja, die werden gesloopt. Die hebben nog wel een jaar of 4 a 5 gestaan, en toen hebben er nog veel studenten gewoond. In de kraakpanden. Wij konden ook goed met de krakers opschieten. Als er wat kapot was of bij de burens waren een paar handige jongens die dat repareerden.

Maxim:

Bent u ook tevreden in deze week? Voelt u zich hier thuis?

Man:

Ik voel me hier niet thuis. Ook geen contact met de burens. Als ze willen dan komen ze maar, maar we zijn er niet naar op zoek.

Vrouw:

De buurvrouw kwam altijd wel naar buiten, maar die is nu ziek. Maar dat hoeft van mij ook niet.

Man:

De buurling hierboven is hier ook naartoe verhuisd vanuit de Gruno-buurt. Als hij buiten de deur zit groet hij, maar anders ook niet. Het is ook prima.

Vrouw:

Het is ook wat je zelf wilt, ik kan mezelf prima vermaken.

Maxim:

Hoe zijn verder de voorzieningen in deze wijk? Zoals een supermarkt.

Man:

Ik gaan voornamelijk naar de Coop. Zij kan dat niet meer.

Maxim:

En hoe zit het met dat badhuis? Functioneert dat als buurthuis?

Man:

Ja, maar dat is vooral voor dat wij hier waren. Ik ken deze buurt al van kinds af aan. Vroeger was er in deze wijk ook veel meer bedrijvigheid. En in dat badhuis heb ik vroeger wel gezwommen. Daar zit wel nostalgie in.

Vrouw:

Er was een herenbad en een luizenbad.

Man:

Ja het douchen kostte vroeger ook een dubbeltje. Het luizenbad was kosteloos, en als het druk was 2 cent of een stuiver. En daar mocht je dan gratis 1 uurtje in. En na dat uurtje ging je er weer uit, en dan ging ik politiek voeren en dan met een droge zwembroek mocht ik er weer in.

Maar toen is de papiermolen gekomen, en was het afgelopen.

Maxim:

Maar een echte ontmoetingsplek is hier niet in de wijk?

Man:

Nou voor de jeugd wel, zoals bij deze bankjes buiten. Maar die bankjes staan op een plek wat het voor de brandweerauto lastig maakt om heen te kunnen. Dus als hier brand uitbreekt kan hij hier met hangen en wurgen langs. Een student heeft die bankjes bedacht, en toen was de gemeente van het onderhoud van die tuintjes die er daarvoor lagen af. Want ook hier voor de deur staat een brandput, maar daar kun je nu haast niet komen. En dat kan ik als vrachtwagenchauffeur goed inschatten.

Vrouw:

en ook voor de fietsers is het levensgevaarlijk die bankjes.

Maxim:

Voelt u zich wel veilig in de wijk?

Man:

ik ben niet bang.

Vrouw:

ik kon altijd om 9 uur 's avonds door de wijk. Alleen voor dat wij hier woonden is er wel ingebroken en hebben ze het hele huis leeggehaald.

Man:

ik kom wel door de wijk, maar ik heb geen last. Ja alleen van vrouwelijke studentes die hier achter wonen en voor overlast zorgen. Maar dan ga ik er even heen.

Vrouw:

ja en er zijn wel drugsdealers of gebruikers. Antiliaans, marrokaans, alle soorten.

Maxim:

Maar dat weerhoudt u er niet van om over straat te gaan?

Man:

Nou ik ben er niet bang voor, maar ik lok het ook niet uit. Anderen in deze wijk hebben wel een ruzie, maar ik blijf dan gewoon in huis. Ik ga er niet meer heen. Ik negeer dat.

Vrouw:

ach 's nachts lawaai is altijd vervelend. Die komen 's nachts dronken binnen.

Man:

Maar dat moeten ze zelf weten. Alleen ik heb wel tegen die dames gezegd dat ik zelf een wekker heb om wakker te worden.

Vrouw:

Ik ben best wel doof, dus ik hoor toch al niet meer zo veel. Ach het kan zijn voordelen en nadelen hebben.

Maxim:

Maar bij wie of wat kunt u terecht in een situatie van overlast?

Vrouw:

We hebben Nijestee gebeld. Ook voor die man hier tegenover die 's morgens om half 5 zijn meeuwen zit te voeren. Dat is heel prettig (cynisch).

Man:

ik zeg dan wegwezen, niet meer doen. Maar deze man heb ik bij Nijestee en de politie neergelegd.

Maxim:

zijn er ook wijkagenten?

Man:

Deze wijkagent kijkt nergens naar. Als je ze hebben moet, zijn ze er niet. Hier zijn ook wel eens drugsgebruikers die in de portiekjes spuiten. En dan kan ik de wijkagent wel bellen, maar ze moeten zelf eens komen kijken. Kom vaker. 3 of 4 weken terug was er een agent te fiets die op een telefoontje afging, maar zij stonden open en bloot dat die dealers ze allang zagen aankomen. Maar wij willen de ramen niet stuk hebben, dus ik bemoei me er verder maar niet mee. Tegenwoordig zorgen we met alle bewoners dat de voordeur van het portiek altijd goed dicht zit.

Maxim:

Dus de meeste dingen lost u op met de buurtbewoners zelf?

Man:

ja, soms hoeft je dat niet eens te overleggen.

Vrouw:

Maar ja we regelen dingen wel samen.

Maxim:

waar denken jullie dat het van afhangt dat je thuis te voelen in de wijk?

Vrouw:

Dat ik een goed uitzicht heb. De tuin. Als het mooi weer is, gaat de rolstoel naar buiten en dan red ik me wel.

Maxim:

Hangt het ook af van welke mensen hier wonen?

Vrouw:

Nee. Ik zoek ze niet op en ben hier nog helemaal niet bij anderen in huis geweest.

Man:

Ik zoek de mensen nog wel op, maar voornamelijk buiten de wijk.

Vrouw:

Soms komen ze nog wel hier. Maar ik heb er eigenlijk helemaal geen behoefte aan.

Maxim:

was dat 20 of 30 jaar geleden anders?

Man:

Nee.

Vrouw:

nou ik ging toen wel beter met de burens om, maar ik was toen ook al op mezelf gesteld. Ik hoef niet elke dag met iemand koffie te gaan drinken.

Man:

ik ben meestal weg, naar de sportvelden. Ik kijk dan naar de trainingen en ben er met mijn kleinzoon.

Koeman is daar ook wel eens. Ik ga ook wel eens naar FC groningen met mijn kleinzoon, maar het zijn zijn kaarten. Dat is op en top. Ik heb hier ook doeltje achter het huis staan, en dan komt hij wel eens oefenen.

Vrouw:

ja hij is maar alleen als kleinkind, en andere kinderen wonen er niet in deze buurt. Dus hij moet wel wat te doen hebben.

....Man vertelt over hoe het badhuis er vroeger uitzag....

Maxim:

Kunt u mij wat meer vertellen over uw sociale contacten in de wijk?

Vrouw:

Ja kijk als er wat is helpen we elkaar. Maar ik hoef niet dat heen en weer naar anderen.

Man:

ik ga wel naar buiten toe, en af en toe een praatje maken met de burens. Hoe het met hen gaat.

Maxim:

is het fijn om mensen van uw eigen leeftijd om u heen te hebben? Maakt u daar makkelijker een praatje mee?

Man:

nee.

Vrouw:

Nee dat hoeft niet.

Man:

Tja hoe moet ik dat formuleren? Nou wij zijn erg op onszelf. Als er wat is helpen we wel als we kunnen. Dan komen ze hier ook wel. Of als er problemen met Nijestee zijn komen ze vaak naar mij. Daar heb ik namelijk al veel mee te doen gehad toen ik in de buurtcommissie zat. Maar dat is vorig jaar opgeheven. Maar dat was onderdeel van de Gruno-buurt.

Maxim:

Ging dat vooral om die verhuizingen?

Man:

Ja.

Maxim:

Dus als ik het goed begrijp maakt het voor jullie niet zo veel uit wie er in de wijk wonen? Ook qua leeftijd dus niet?

Man/Vrouw:

nee

Maxim:

Maar mist u bijvoorbeeld wel de aanwezigheid van kinderen?

Vrouw:

nou de jeugd van die scholen komen hier wel, maar die zijn vooral aan het puberen en hier op dat bankje hangen. Maar kijk, ik heb altijd op het platteland gewoond vroeger. Dus ik kan best tegen die eenzaamheid.

Man:

Kijk, vroeger was het gemoedelijker. Toen had meer binding met elkaar. Dat komt ook omdat er nog geen televisie was. Die heeft de hele wereld veranderd. Maar in het begin nog niet. Toen kwamen mensen vanuit de buurt samen om radio te luisteren bijvoorbeeld. En dan kreeg je pindadoppen op zaterdagavond. En toen kwam de televisie. Iemand die dat had was stinkend rijk. Maar naarmate meer mensen een televisie kregen werd het allemaal individueeler. En in de oorlog zorgde men ook goed voor elkaar. En toen was je veel meer burens van elkaar.

Vrouw:

ik heb dat nooit meegemaakt, ik woonde op het platteland.

Maxim:

Maar waarom is dat dat nu zoveel anders allemaal?

Man:

Omdat de mens op zichzelf is gesteld tegenwoordig. Kijk net als met die televisie, mensen hebben meer eigen voorzieningen. En zijn dan minder op elkaar aangewezen. De mens ging almeer na-apen. Van, dat wil ik ook hebben.

Vrouw:

maar in de Gruno-buurt gingen we wel altijd meer met elkaar buiten zitten. Meer dan hier. Maar daar hadden we ook nog geen drugsprobleem.

Maxim:

Even samenvattend, u heeft amper contact met anderen in de wijk. Maar u mist het dus ook niet?

Vrouw:

Nee, en het zou ook niets toevoegen.

Maxim:

en als afsluitende vraag. Wat is volgens jullie de ideale buurt om in te wonen?

Man:

Gruno-buurt. Maar nou niet meer.

Maxim:

wat maakte dat dan zo ideaal?

Man:

Alles. De mensen. De tuin. Parkeergelegenheid. Ook vooral omdat mijn vrouw invalide is.

### Interview 3

Maxim:

Vooraf wil ik graag duidelijk maken dat dit interview word afgenomen voor een scriptieonderzoek van de opleiding sociale geografie en planologie aan de Rijksuniversiteit te Groningen. Door middel van interviews wil ik onderzoeken wat voor invloed intergenerationeel contact heeft op de leefbaarheid in deze wijk. Door dit gesprek op te nemen kan ik de data later analyseren. Ik wil hierbij nadrukkelijk aangeven dat de opname alleen door mij of mijn docent beluisterd zal worden en hier vertrouwelijk mee omgegaan zal worden. Tevens zal ik uw anonimiteit in acht nemen. Heb ik uw toestemming om u onder deze voorwaarden te interviewen?

Vrouw:

Ja.

Maxim:

Kunt u mij iets over uzelf vertellen (personalia)

Vrouw:

Ik ben een ouwe tante. Mijn man is 6 jaar geleden overleden, en sindsdien ben ik alleen. Niets bijzonders verder. En verder ben ik vrijwilligster. En ik stuur ook wel sms'jes en dat vind iedereen prachtig.

Maxim:

Maar altijd getrouwd geweest dus?

Vrouw:

ja hoor, 52 jaar.

Maxim:

En hoe oud bent u nu als ik vragen mag?

Vrouw:

85. en ik fiets nog. Ik doe alles nog. Net zoals iemand van 60. ook naar bedum ga ik bijvoorbeeld fietsen.

Maxim:

Heeft u ook kinderen?

Vrouw:

Ja, 2 dochters en 4 kleinkinderen al.

Maxim:

Wat heeft u voor uw pensioen gedaan?

Vrouw:

Ik heb altijd op het kantoor gewerkt. Bij Niemeijer, dus hier vlakbij. Maar na 10 jaar ging ik trouwen en toen moest je weg. Dan moest je je baan opzeggen en alleen thuis zitten. Getrouwde vrouwen werden niet aangenomen.

Maxim:

Heeft u daar ook een opleiding voor moeten volgen?

Vrouw:

Ja ik heb de MULO gedaan. In 3 jaar gedaan, want ik wilde snel geld verdienen. Maar als ik overnieuw mocht beginnen was ik archeoloog geworden. In de oorlog hebben we ondergedoken bij mijn Duits leraar omdat mijn vader niet voor de Duitsers werken, en die wilden mij graag op de HBS hebben. Maar nadat je de oorlog hebt meegemaakt wilde ik gewoon zo snel mogelijk geld verdienen. Ik wilde snel kleren kopen enzo.

Maxim:

Bent u ook gelovig?

Vrouw:

Nee, maar ik heb vroeger wel 8 jaar op een gereformeerde school gezeten. Dat moest van mijn grootouders.

Maar mijn vader is met een ongelovige vrouw getrouwd. Maar op de gereformeerde scholen waren ze erg gemeen, want ze hebben een keer punten in aftrek genomen omdat ik naar de bioscoop was gegaan. En later heb ik er maar afstand van gedaan. Ook omdat er zo veel ellende in de wereld is en god daar niets aan doet. Kijk, ik wil wel geloven. Maar ik kan het niet. Het is nog nooit bewezen. En wat heb je nou aan een ziel? Daar kun je niet mee op straat wandelen hoor.

Maxim:  
Heeft u ook hobby's?

Vrouw:  
Ja, sport! Ik ben helemaal fan van FC Groningen en het basketbal. Ik ben helemaal gek van sport. Maar als ik dan bij Martini Plaza zit denk ik helemaal dat ik de oudste ben die daar zit. En daar krijg je een minderwaardigheidscomplex van als je zo oud bent.

Maxim:  
een echte Groninger dus? Hier ook geboren?

Vrouw:  
Ja. helemaal 100%. en als ik boven zou wonen ging zelfs de Groningse vlag uit. En ik woon hier al 27 jaar in dit gebouw. Ik woonde eerste in de badstraat hierachter. Prachtig eengezinshuis. En toen mijn man met pensioen ging kwamen we hier terecht.

Maxim:  
Is er een bepaalde reden waarom u precies in deze wijk bent gaan wonen?

Vrouw:  
Ik heb altijd in de oosterpark gewoond. Maar mijn vader en moeder kregen toen van mijn oom een filiaal van een schoenhandel aan de hoek van de paterswoldseweg en de van Speijkstraat. En toen zijn we daar ook gaan wonen, dus woon al 80 jaar in deze wijk.

Maxim:  
Kunt u mij eens een beeld schetsen van hoe een doorsnee dag of week er bij u uitziet?

Vrouw:  
Ik slaap ongeveer 4 uurtjes per nacht. Ik heb ook niet meer nodig. En dan overdag als mensen mij bellen of sms'en ga ik daar heen. Daarnaast ga ik naar de sportschool. Op de lopende band enzo. En ik fiets heel veel. Ik fiets dan ook naar mijn dochter in Bedum. En mijn andere dochter woont in dat nieuw buurtje bij Ter borg. Ik heb reuze contact met mijn kinderen. Verder kan ik niet zo best thuis zijn alleen. Sinds mijn man overleden is. Heel vervelend is dat. En dat komt alleen maar omdat ik zou oud ben, dat is dat minderwaardigheidscomplex.

Maxim:  
Was u eerder altijd meer thuis?

Vrouw:  
Ja, maar dan had ik vaker hier visite. En nu ga ik meer naar anderen toe. De leeftijd ga zo snel als je oud bent, en dan wil je er nog van genieten.

Maxim:  
U bent liever buiten de deur met andere mensen?

Vrouw:  
Ja.

Maxim:  
Hoe vindt u de voorzieningen in dit wijkje?

Vrouw:  
Nou ik vind die bankjes daar vreselijk! Veel te smal. Kan daar wel een brandweerauto doorheen?

Maxim:

Dat vertelde iemand anders in deze wijk ook al.

Vrouw:  
ja heel raar.

Maxim:  
En wat betreft het openbaar vervoer dan?

Vrouw:  
Nou, de bushaltes zijn waardeloos. Ik moet dan altijd naar het station. Maar ik heb wel een 80plus kaart van de gemeente en dan kost alles maar 1 euro. Maar het is of uitstappen bij het station en dan lopen naar hier. Of helemaal bij het stadspark. Echt waardeloos. Ik snap niet dat de gemeente daar niets aan doet. Ik vind de gemeente ook echt waardeloos. Net als Nijestee. Zij stuurden een brief dat als je de tuin zelf niet onderhoud er een tuinman komt. En dan moeten wij dat betalen. Maar iedereen negeert dat, dus ik snap niet waarom we dan die brief krijgen.

Maxim:  
Maar u vindt een schone, mooie wijk toch ook belangrijk?

Vrouw:  
Ja. Heel erg belangrijk. De buurman bijvoorbeeld heeft allemaal rotzooi achter het huis, maar ik wil er gewoon geen ruzie mee. We hebben ook iemand op de hoek wonen die wij de burgemeester noemen. Die zeikt altijd op alles. Ik heb nooit met iemand ruzie, maar hij kan echt tekeer gaan om de kleinste dingen.

Maxim:  
Kun je wel normaal praten met de buurtbewoners over dit soort kwesties?

Vrouw:  
Ja we kunnen elkaar er wel op aanspreken, maar ik wil ook geen ruzie.

Maxim:  
Hoe functioneert het buurthuis hier om de hoek?

Vrouw:  
Ja, maar ik ga daar nooit heen. Ik heb helemaal geen contact met de burens. Ze groeten mij, en ik heb er ook nooit last van. Maar totaal geen contacten.

Maxim:  
Heeft u daar wel behoefte aan?

Vrouw:  
Jewel, ik zou het wel gezellig vinden. Maar het zijn jonge mensen he. En ik maak wel eens een praatje met ze he, en ze zijn allemaal even vriendelijk. Maar zoals vorig jaar, toen er zo veel sneeuw lag. Er was niemand die die sneeuw weg wilde halen. En toen heb ik voor de brievenbus een schep en veger neergelegd, met een briefje erbij of iemand de sneeuw weg wilde halen. En toen heeft de buurman dat lief voor mij gedaan.

Maxim:  
Dus als ik het goed begrijp helpt men elkaar wanneer nodig, maar meer dan dat ook niet?

Vrouw:  
Ja zeker. Maar toen ik hier kwam wonen waren hier allemaal mensen van mijn leeftijd. Dat was voor mij wel gezelliger. En nou zijn er allemaal jongere mensen.

Maxim:  
Wat maakt dat dan zoveel anders?

Vrouw:  
Ja, toen had ik wel contacten. Maar die zijn allemaal verhuisd of overleden. Toen had ik hele gezellige contacten, maar nou niks.



Maxim:

Heeft u dan toch de meeste binding of klik met mensen van dezelfde leeftijd?

Vrouw:

Ja, vind ik wel. Ook wel met deze mensen om gewoon een praatje mee te maken. Maar een echt gezellige omgang heb je niet meer. Dat zou ik wel leuk vinden ja.

Maxim:

Het beste contact dus toch met de eigen leeftijdsgroep?

Vrouw:

Ja. Nou ja, het mag best 10 jaar jonger zijn. Het gaat vooral om de levensstijl denk ik. Kijk, ik kan ook wel in een bejaardentehuis gaan wonen, wat heel erg gezellig kan zijn. Maar ik woon hier zo goedkoop, heb een mooi uitzicht en woon dicht bij de stad. Maar dat mis ik hier wel ja. Ik ben de oudste van de straat. Dat weet ik zeker. Er is wel iemand in deze wijk waar ik bijvoorbeeld wel eens mee op vakantie ben geweest, maar die mevrouw heeft onlangs een inbraak gehad. En zij is zo verschrikkelijk zuinig, maar die rookt als een ketter. Ik vind het zo leuk om iets buiten de deur te doen, maar zij vindt dat niet leuk.

Maxim:

Is er, los van dat er vroeger andere mensen woonden in deze wijk, nog meer veranderd?

Vrouw:

Ja, een hele goede schoenmaker is bijvoorbeeld weg. Maar die is vermoord bij een straatroof.

Maxim:

Was deze wijk vroeger levendiger? Ging men bijvoorbeeld meer met elkaar om?

Vrouw:

Nee, helemaal niks. Er wonen hierachter studenten, en die hebben een stuk lawaai 's nachts. Maar dat vind ik niet erg, want ik lig toch wakker en dat vind ik wel gezellig. Heb ik wat te horen. Heb ik wat leven om me heen denk ik dan. Maar het is natuurlijk niet netjes voor de anderen die er wel last van hebben. Ik zeg er ook maar niets van, want dan zeggen ze: oh dat oude wijf heeft er last van. Verder groeten ze allemaal beleefd, maar echte contacten zijn het niet. En dat vind ik wel erg jammer hoor. Dat mis ik wel. Met deze leeftijd heb je gewoon dat er steeds meer bekenden overlijden, en je word zelf steeds ouder ten opzichte van de buurtbewoners.

Maxim:

Vindt u het ook jammer dat er weinig kinderen in de wijk wonen?

Vrouw:

Ook, er zijn heel weinig kinderen in de wijk. Ja, je hoort of ziet hier nooit kinderen. Zelfs in het speeltuintje hierachter zie je nooit een kind. Maar deze huizen zijn ook niet groot genoeg voor kinderen he. Want ik heb bijvoorbeeld 2 slaapkamers en dat zijn al de grootste huizen. De meesten hebben maar 1 slaapkamer. Maar waar is hier ook een school?

Maxim:

Zou het ontbreken van een school een rol spelen?

Vrouw:

Ja, ze moeten voor een school een heel eind weg hier vandaan. Ik denk wel dat dat een rol speelt ja. Daarom zijn er ook geen kinderen. En dat in combinatie met die kleine huisjes. Vroeger kon men nog naar de school bij de Witte de Withstraat. Dat is een hele oude school. Dat is vlakbij. Daar zaten mijn dochters op school. Dat was een hele goede openbare school, maar dat is niet meer zo. Nu is het volgens mij een kinderopvang. Er zijn hier scholen meer. En als je ziet wat er allemaal afgebroken is aan de paterswoldseweg, hadden ze daar mooi een school neer kunnen zetten. Ik denk wel dat dat jonge mensen met kinderen tegenhoudt om hier te komen wonen.

Maxim:

Voelt u zich veilig in deze wijk?

Vrouw:

Jewel hoor. Ik heb zelfs de politie op bezoek gekregen om te kijken mijn woning wel veilig genoeg was. Bij van die steekraampjes daarboven waren nog wel eens inbrekers binnen gekomen, maar nu hebben ze daar spijltjes voor gedaan. En ik heb nu ook dubbelglas. Verder voel ik me erg veilig. Ik durf ook gerust om 10 of 11 nog te fietsen.

Maxim:

Hoe gaat u om met de mensen in dit portiekje?

Vrouw:

Ja, heel vriendelijk. Maar gewoon groeten en verder niet. Verder ben ik heel veel weg. 's Morgens en 's avonds niet, maar 's middags ga ik wel heel veel weg. En ik kaart heel veel. Dat is ook mijn hobby. Klaverjassen. Soms ga ik wel 2 of 3 keer week klaverjassen, en dan sta ik altijd bovenaan. En daar schaam ik me wel eens om. En 1 keer per week ga ik naar de bingo, en dan ga ik altijd met een prijs weg. Maar er was een vrouw die graag wil dat ik daar met haar naar toega. Ik ga liever klaverjassen.

Maxim:

Doet u dat met vrienden?

Vrouw:

Nee bij een club. En 2 keer per jaar gaan we uiteten of een reisje maken. En dat mag ik heel graag doen.

Maxim:

En is dat ook met mensen uit deze wijk?

Vrouw:

Nee, ik heb totaal geen contact met niemand. Ik zou het wel erg leuk vinden, want in die badhuisjes wonen misschien ook wel oudere mensen.

Maxim:

Meestal kun je zien waar oudere mensen toch?

Vrouw:

Ja absoluut, maar ik ken haast niemand uit de buurt.

Maxim:

Zou dat kunnen komen omdat er ook niet echt een ontmoetingsplek is?

Vrouw:

Ja, dat is dat badhuis waar ik gewoond heb. En ze hebben ook wel barbecues enzo, maar ik wil daar niet alleen heen. Want ik ken daar niemand.

Maxim:

Was dat anders toen uw man nog leefde?

Vrouw:

Ja die zou daar geen bezwaar tegen hebben, maar die is wel 15 jaar ziek geweest. Vreselijk. Maar vraag maar verder hoor, want ik klets veel te veel.

Maxim:

Nee hoor, ik krijg een goed beeld van hoe u leeft in deze wijk.

Vrouw:

Ja ik mag hier graag wonen omdat ik hier al zo lang woon, maar ik heb verder geen contact met anderen. Wat ik wel graag zou willen hoor.

Maxim:

Kunt u mij vertellen waarom het met mensen van uw eigen leeftijdsklasse makkelijker communiceert?

Vrouw:

Kijk, weet je wat het bij mij is? Ik durf nooit alleen heen. Om daar alleen naar binnen te gaan. En die vriendin die hierboven woont wil nergens heen. Die wil helemaal niks. Ik heb goed contact, maar verder heb ik er niets aan. En dat vind ik zo jammer he.

Maxim:

Klopt het ook dat ouderen eigenlijk helemaal niet met perse rust willen worden gelaten?

Vrouw:

Nee inderdaad. Maar sommigen zitten ook wel heel erg opgesloten. Ik had iemand waar ik eerder altijd nog veel mee omging, maar die is plotseling overleden. Die zat helemaal onder de kanker. Die heeft toen euthanasie aangevraagd. Dat was een hele goede vriendin van me. Die ben ik nu ook kwijt. Dat vond ik zo jammer, want daar ging ik iedere zondag mee uiteten. Dat mis ik heel erg dat soort dingen. Ik zoek altijd gezelligheid op. Ik vind het echt heel jammer dat ik verder geen contacten heb, daar heb ik echt belang bij.

Maxim:

Waarom stapt u dan niet zo maar op mensen af?

Vrouw:

Nee, ik ga nooit ergens alleen heen. Ik ben heel, heel erg verlegen hoor. Een kennis van mij zei altijd dat ik eens mee moest gaan naar die kaartclub. Ik heb er zo tegenop gezien, maar nou is het geweldig. Maar ik durf het gewoon niet. Ik heb het idee dat ik dan heel erg word aangestaard als nieuweling. Dat komt denk ik door mijn opvoeding. Ik ben een zenuwpees, en dat komt door mijn moeder. Die heeft mij altijd op de tweede plaats gezet. Zelfs toen ik 63 was heeft ze mij nog een keer bij haar thuis opgesloten. Ik durf gewoon nooit meer iets te zeggen. Ik zou mijn leven zo over willen doen en dan wat agressiever zijn of meer voor mezelf opkomen. Maar dat kan ik gewoon niet.

Maxim:

U mist gewoon een beetje lef om die eerste stap te zetten?

Vrouw:

Juist.

Maxim:

Alvast bedankt voor al deze waardevolle informatie, maar ik heb nog een laatste vraag. Wat is volgens u de meest ideale buurt om in te wonen?

Vrouw:

Dat de mensen gezellig met elkaar omgaan. Lawaai kan me helemaal niks schelen, want studenten zijn nou eenmaal studenten. Maar ja, de mensen leven gewoon te ver van elkaar af. Meer samen dus. Want ook als ik die vriendin vraag of ze ergens mee naartoe wil gaan peinst ze er niet over. Maar goed, ik ga er ook niet alleen heen. Ik durf het gewoon niet.

#### Interview 4

Maxim:

Vooraf wil ik graag duidelijk maken dat dit interview word afgenomen voor een scriptieonderzoek van de opleiding sociale geografie en planologie aan de Rijksuniversiteit te Groningen. Door middel van interviews wil ik onderzoeken wat voor invloed intergenerationeel contact heeft op de leefbaarheid in deze wijk. Door dit gesprek op te nemen kan ik de data later analyseren. Ik wil hierbij nadrukkelijk aangeven dat de opname alleen door mij of mijn docent beluisterd zal worden en hier vertrouwelijk mee omgegaan zal worden. Tevens zal ik uw anonimiteit in acht nemen. Heb ik uw toestemming om u onder deze voorwaarden te interviewen?

Vrouw:

Ja hoor.

Maxim:

Kunt u mij iets over uzelf vertellen (personalia)

Vrouw:

Ik heet dus \*\*\*\*\*. Woon samen met \*\*\* en houd van lezen en radio luisteren. Ik ga ook graag naar de bioscoop met vriendinnen. Wat wil je nog meer weten?

Maxim:

Bent u ook getrouwd?

Vrouw:

ja, met \*\*\* nu 32 jaar.

Maxim:

En hoe oud bent u nu als ik vragen mag?

Vrouw:

68. Maar ik voel me eigenlijk nog wel jonger hoor haha.

Maxim:

Heeft u ook kinderen?

Vrouw:

Ja, 1 zoon en 2 dochters.

Maxim:

Geen kleinkinderen?

Vrouw:

Nee nog niet, maar ik verwacht de komende jaren wel oma te worden haha.

Maxim:

Heeft u geregeld contact met uw kinderen?

Vrouw:

Ja telefonisch wel. En verjaardagen ook gewoon. In Zwolle komen we 1 keer per maand ongeveer. De andere 2 kinderen wonen verder weg, dus dat is vooral telefonisch en minder vaak dus.

Maxim:

Nu met pensioen begrijp ik, maar wat heeft u daarvoor gedaan?

Vrouw:

Ik heb bij een makelaar gewerkt, maar niet heel veel hoor. Eigenlijk altijd part-time. Mijn man is altijd de kostwinner geweest.

Maxim:

Heeft u ook een opleiding tot makelaar gevolgd?

Vrouw:

Nee, ik heb alleen een administratieve opleiding gedaan. Want ik was werkzaam als secretaresse, en meer was niet nodig dan.

Maxim:

Ik begrijp het. Bent u ook gelovig?

Vrouw:

Niet echt. Van huize uit wel gelovig opgevoed, maar sinds ik getrouwd ben in de kerk eigenlijk nooit meer echt terug gekomen. Ik lees nog wel veel over religies, maar dat is een hobby voor me. Voor mijn man geldt eigenlijk hetzelfde.

Maxim:

Komt u ook uit Groningen?

Vrouw:

Nou, ik heb niet altijd hier gewoond. Maar ja ik ben er wel geboren. We hebben vroeger nog in Haren gewoond, maar dat was in de tijd dat de kinderen opgroeiden. Toen zij uit huis gingen wilden we graag weer in de stad wonen.

Maxim:

En toen heeft u gekozen voor de badstratenbuurt?

Vrouw:

Eigenlijk mijn man. Maar omdat dit huis te koop stond bij de makelaar waar ik werkte kon ik snel reageren en hebben we het gekocht.

Maxim:

Waarom dan specifiek deze week?

Vrouw:

Mijn man was altijd al gecharmeerd van dit wijkje. Het is maar een klein huisje dit, maar de ligging is erg prettig. Lopend kan ik overal heen.

Maxim:

Wat vindt u zelf van deze wijk?

Vrouw:

Vooral de ligging is erg prettig. Verder is het erg rustig. Want ja ik lees natuurlijk veel, en dat kan hier prima.

Maxim:

Wat vindt u van de voorzieningen in deze wijk?

Vrouw:

Bedoel je dan de supermarkt en de slager enzo?

Maxim:

Ja bijvoorbeeld.

Vrouw:

De coop vind ik maar niks, maar ik doe er eigenlijk wel al mijn boodschappen. Verder kom ik nog wel vaak bij Perron 36 hier om de hoek. Drinken we een wijntje en lees ik de krant.

Maxim:

Komt u daar met uw man?

Vrouw:

Ja eigenlijk alleen met hem. Maar er zitten wel altijd bekenden van de tennis van mijn man.

Maxim:

En wat vindt u van het openbaar vervoer?

Vrouw:

Dat weet ik niet zo goed. Wij gaan altijd met de auto of fiets als het niet lopend kan. Maar ik weet dat aan de Eeldersingel en Paterswoldseweg gewoon bussen rijden, dus ja het kan wel gewoon.

Maxim:

Bent u ook bekend met het buurthuis?

Vrouw:

U bedoelt het badhuis? Ik weet niet zo goed of dat een buurthuis is hoor. Maar ik zie soms wel flyers hangen.

Maxim:

U komt er zelfs dus niet?

Vrouw:

Nee, en mijn man ook niet hoor.

Maxim:

U vertelde net al dat u ook vrijwilligerswerk doet. Waar doet u dat?

Vrouw:

Sinds mijn pensioen kan ik niet de hele dag maar thuis zitten en de krant lezen, of mijn partner op de huid zitten. Ik heb er voor gekozen om vrijwilligerswerk te doen om met een goed gevoel naar bed te gaan 's nachts. Dus niet alleen maar om het huis uit te kunnen.

Maxim:

Dus ook het lezen verveelt wel eens haha?

Vrouw:

haha ja natuurlijk.

Maxim:

Maar waar doet u vrijwilligerswerk?

Vrouw:

Dat is bij een basisschool, daar lees ik altijd op vrijdagochtend stukjes voor. Erg leuk hoor.

Maxim:

Dus ook daar leest u?

Vrouw:

U heeft me betrappt. Zo had ik er zelf nog niet eens over nagedacht. Daar voorlezen zie ik echt als gezellig uurtje met de kinderen eigenlijk.

Maxim:

Ik begrijp het. Vind u het fijn om met kinderen te werken?

Vrouw:

Ja heerlijk. Het kan ook wel echt druk zijn hoor, dan ben ik kapot als ik thuis kom. Maar ja, zoals ik al zei geeft het wel een goed gevoel.

Maxim:

Heeft u in deze wijk ook contact met anderen?

Vrouw:

Nee, totaal niet. Mijn man zie ik nog wel eens een praatje maken met de burens, maar meer dan dat niet nee.

Maxim:

komt dat omdat u nog niet zo lang in deze wijk woont?

Vrouw:

Misschien wel ja. In Haren was dat wel anders, maar daar hadden we ook overal jonge gezinnen om ons heen. En tja hier woont een beetje van alles wat, maar heel weinig echte gezinnen volgens mij. Ik zie ze in ieder geval nooit.

Maxim:

Vind u dat jammer?

Vrouw:

Weet je wat het is? Vroeger was het fijn geweest om mensen met dezelfde woonsituatie om je heen te hebben. Dan kon je makkelijk een oppas vinden of iemand je huisdieren laten verzorgen als je op vakantie was. Maar nu is dat niet meer nodig.

Maxim:

Heeft u nu geen behoefte meer aan kennissen in de wijk?

Vrouw:

Nee niet echt. Als ik mensen om me heen wil ga ik gewoon naar vriendinnen, die wonen alleen wel in andere wijken in Groningen. Maar het is ook niet meer nodig. We zijn maar met zijn tweeën, maar vinden het ook prima zo.

Maxim:

En mensen van andere generaties dan?

Vrouw:

Nou dat dan ook niet eigenlijk. Ik zie kinderen en hun ouders altijd op school. En dat is wel genoeg kinderen voor de week haha. Tot dat ik kleinkinderen krijg misschien, ik hoop dat ik die dan vaak kan zien.

Maxim:

Hoe denkt u dat dat voor de rest van de bewoners van deze wijk is?

Vrouw:

Echt geen idee. Ik denk dat mensen heel erg op zichzelf gesteld zijn.

Maxim:

Voelt u zich ook veilig in deze wijk?

Vrouw:

Ja heel erg. Kijk, je hoort nog wel eens studenten 's nachts thuiskomen van het stappen, maar dat hoort een beetje bij het stadsleven.

Maxim:

Inbraak of vandalisme heeft u nog niet meegemaakt in deze wijk?

Vrouw:

Nee wij niet, maar god dat zal een ander vast wel eens hebben gehad toch? Ach, ik denk dat het allemaal wel meevalt in deze wijk.

Maxim:

Voelt u zich wel thuis in deze wijk?

Vrouw:

Ja kijk, echt thuis voelen doe ik overal wel. Ik en mijn man hebben het overal wel naar onze zin gemaakt denk ik.

Maxim:

Weet u ook iets van de verslavingszorg in deze wijk?

Vrouw:

Ja ik zie het altijd wel staan op dat gebouw richting het station. Ik denk dat het voor christenen is.

Maxim:

Het zorgt niet voor overlast of een ongemakkelijk gevoel?

Vrouw:

Nee nee totaal niet. Die mensen moeten toch ergens terecht he.

Maxim:

Ik denk alle thema's wel besproken te hebben. Maar wat is volgens u de ideale buurt om in te wonen? Hoe ziet die eruit?

Vrouw:

Een buurt als deze. Maar eigenlijk maakt het niet zo veel uit. Ik ben toch vooral binnen of buiten de deur, en wat er verder in de wijk afspeelt maakt niet zo uit. Het komt ook wel omdat wij natuurlijk met pensioen zijn, want voor gezinnen is het hier niet zo geschikt.

Maxim:

Waarom niet voor gezinnen?

Vrouw:

Dan ben je helemaal alleen haha. Nee omdat die huisjes zo mini zijn denk ik.

Maxim:

Ik wil u bij deze hartelijk danken voor uw tijd.

Vrouw:

Geen dank, heel veel succes met je onderzoek.



## Interview 5

Maxim:

Vooraf wil ik graag duidelijk maken dat dit interview word afgenomen voor een scriptieonderzoek van de opleiding sociale geografie en planologie aan de Rijksuniversiteit te Groningen. Door middel van interviews wil ik onderzoeken wat voor invloed intergenerationeel contact heeft op de leefbaarheid in deze wijk. Door dit gesprek op te nemen kan ik de data later analyseren. Ik wil hierbij nadrukkelijk aangeven dat de opname alleen door mij of mijn docent beluisterd zal worden en hier vertrouwelijk mee omgegaan zal worden. Tevens zal ik uw anonimiteit in acht nemen. Heb ik uw toestemming om u onder deze voorwaarden te interviewen?

Man:

Toe maar.

Maxim:

Kunt u mij iets over uzelf vertellen (personalia)

Man:

Ik ben \*\*, 80 jaar en woon hier alleen.

Maxim:

Heeft u ook een partner gehad?

Man:

ja, maar mijn vrouw is 6 jaar geleden overleden.

Maxim:

Heeft u ook kinderen?

Man:

Nee, nooit gehad ook. Ik heb mijn vrouw op wat latere leeftijd ontmoet, dus nee dat kon niet meer.

Maxim:

Ik begrijp het. Hoe lang woont u al in deze wijk?

Man:

Uhm, nu 22 jaar denk ik. Wij zijn hier gaan wonen nadat we jarenlang in de oosterpark hebben gewoond.

Maxim:

Wat heeft u voor uw pensioen gedaan?

Man:

Ik heb een schildersbedrijfje gehad met een vriend. Maar die is inmiddels ook overleden.

Maxim:

Heeft u ook een opleiding gedaan?

Man:

Nee, ik ben gelijk aan het werk gegaan bij het bedrijf van de vader van die vriend.

Maxim:

Bent u ook gelovig?

Man:

Ja, maar ik kom niet meer in de kerk. Ja wel als er een begrafenis is, maar verder niet.

Maxim:

Komt u ook uit Groningen?

Man:

Ja zeker. Voor zover ik weet al generaties lang.

Maxim:  
Heeft u ook hobby's?

Man:  
Ik kijk graag naar de televisie. Naar national geographic bijvoorbeeld kijk ik graag. Maar er zijn tegenwoordig heel veel nieuwe programma's bijgekomen die ik niet leuk vind.

Maxim:  
Waarom bent u destijds naar de badstratenbuurt verhuisd?

Man:  
Eigenlijk vooral omdat mijn vrouw wat minder goed te been was en wij daar een bovenwoning hadden. De trappen werd haar iets te veel, en hier kan dat mooi.

Maxim:  
Ik begrijp het. Miste u destijds de oosterparkwijk?

Man:  
Ja toch wel. Want daar waren we kind aan huis. Snap je? Iedereen kent elkaar.

Maxim:  
Ja. En heeft u dat hier niet meer weten op te bouwen?

Man:  
Nee niet meer zoals het was. Altijd ging ik met de burens biljarten, maar dat is nu te ver weg. Maar ik ben het nog niet verleerd hoor. Ik ga soms nog wel even terug.

....  
....  
....

Man vertelt verder ook biljarten

....  
....  
....

Maxim:  
Wat vindt u verder van deze wijk qua voorzieningen?

Man:  
Wat bedoelt u?

Maxim:  
Als het gaat om winkels, de supermarkt, een cafe of het buurtcentrum.

Man:  
Dat buurtcentrum kom ik nooit, maar bij bolhuis ga ik wel eens biljarten.

Maxim:  
Waarom komt u nooit bij het buurtcentrum?

Man:  
Daar ben ik te oud voor. Ik weet ook niet wat zij daar allemaal uitspoken. Ik zag wel een plakaat hangen over een tunnel. Maar daar bemoei ik me niet mee.

Maxim:  
Wat vindt u zelf van deze wijk?

Man:  
Het is prima. Wij kwamen hier voor mijn vrouw. Maar ik vind het zelf ook prima.

Maxim:  
En wat vindt u van het openbaar vervoer?

Man:  
Ik ga niet met de bus of trein. Ik doe alles lopend of met de fiets. Maar dat word nu wel gevaarlijk met die weg daar, en de drukte op straat. Dat ben ik niet meer gewend. Dan krijg je ongelukken.

Maxim:  
Voelt u zich verder wel veilig in de wijk?

Man:  
Ja hoor. Alleen sommige stoeprandjes zijn levensgevaarlijk. Daar doet de gemeente maar niks aan. Maar ik kom 's avonds ook niet meer de deur uit. Dus weet niet hoe het dan is. Ik hoor natuurlijk wel herrie. Maar haha ... mijn oren zijn ook niet meer zo best.

Maxim:  
Haha. Misschien een voordeel bij een nadeel.

Man:  
Ja zo zou je dat wel kunnen zeggen.

Maxim:  
U vertelde net dat u vroeger wel contact had met anderen in de oosterparkwijk. Hoe is dat hier?

Man:  
Niet echt. Ja bij bolhuis zie ik wel bekenden, maar ik blijf daar nooit lang.

Maxim:  
En het contact met de burenen?

Man:  
Ik weet wie het zijn, meer ook niet. Naast mij wonen studenten denk ik. Daar zie je ook wel glas voor de deur liggen soms. Levensgevaarlijk, stap je zo in als je niet oplet.

Maxim:  
Ondervindt u overlast van die studenten?

Man:  
Nou verder niet hoor. Ik denk dat het hele goede jongens zijn. Alleen nog wat jeugdig en onbevagen haha.

Maxim:  
Ik snap precies wat u bedoelt.

Man:  
haha ja, want waar woon jij?

....

....

....

gesprek over mijn (Maxim) woonsituatie en studie

....

....

....

Maxim:  
Heeft u nog vrienden of familie van vroeger die u ziet?

Man:  
Ja ik heb een zus waar ik koffie mee drink. Maar zij komt dan altijd hierheen.

Maxim:  
Mist u verder contact met andere mensen?

Man:  
Nou soms wel ja. Dan duren de dagen zo lang. Ik slaap ook maar 5 uurtjes.

Maxim:  
Voelt u zich dan eenzaam?

Man:  
Ja maar dat is niet erg hoor. Het is ook wel goed zo. Als ik 10 jaar jonger was was het wel anders.

Maxim:  
Of zijn er bepaalde barrières waardoor contacten niet snel gemaakt worden?

Man:  
Nee barrières wil ik het niet noemen. Het hoeft gewoon niet meer zo op mijn leeftijd. Ik kan mij wel voorstellen dat andere ouderen daar moeite mee hebben, want ja iedereen leeft toch anders. Jongeren gaan denk ik anders met elkaar om dan wij dat doen.

Maxim:  
Maakt u wel eens een praatje met mensen in de straat?

Man:  
Alleen in de supermarkt bij de kassa. Daar zit altijd een aardige jonge vent. Maar verder ook niet.

Maxim:  
Maakt u makkelijker een praatje met iemand die jonger is dan u?

Man:  
Met mijn leeftijd is iedereen jonger haha. Maar ik begrijp wat je bedoelt te zeggen. Nee leeftijd maakt niet uit. Ik kan met iedereen wel een praatje maken. Het gebeurt alleen niet zo vaak.

Maxim:  
Was dat vroeger anders? Was er toen een meer gemeenschapsgevoel in de wijk? Of in de oosterparkwijk?

Man:  
Ja ik denk het wel. Maar dat moet je er wel zelf van maken. En dat heb ik eigenlijk nooit echt gedaan. Mijn vrouw was daar beter in, zij was de prater.

Maxim:  
Stel nou dat u hulp nodig heeft. Naar wie gaat u dan toe?

Man:  
Mijn zus bel ik dan. Die kan hier in 10 minuten zijn.

Maxim:  
Maar niet iemand in de wijk dus?

Man:  
Nee, weet bij god niet wie. Maar hoe lang duurt dit gesprek nog? Want ik moet zo wel mijn medicijnen innemen.

Maxim:  
Ik denk dat ik de belangrijkste onderwerpen wel besproken heb. Ik heb alleen nog een laatste vraag; Wat is volgens u de ideale buurt om in te wonen?

Man:  
Een buurt waar iedereen elkaar kent, waar je altijd op kunt terugvallen. Maar wel met rust gelaten worden.

Maxim:  
Hartstikke bedankt voor dit interview.

Man:  
Ja.

## Interview 6

Maxim:

Vooraf wil ik graag duidelijk maken dat dit interview word afgenomen voor een scriptieonderzoek van de opleiding sociale geografie en planologie aan de Rijksuniversiteit te Groningen. Door middel van interviews wil ik onderzoeken wat voor invloed intergenerationeel contact heeft op de leefbaarheid in deze wijk. Door dit gesprek op te nemen kan ik de data later analyseren. Ik wil hierbij nadrukkelijk aangeven dat de opname alleen door mij of mijn docent beluisterd zal worden en hier vertrouwelijk mee omgegaan zal worden. Tevens zal ik uw anonimiteit in acht nemen. Heb ik uw toestemming om u onder deze voorwaarden te interviewen?

Vrouw:

Oke.

Maxim:

Kunt u mij iets over uzelf vertellen (personalia)

Vrouw:

Ja wat wil je horen?

Maxim:

Nou laten we eens beginnen met hoe oud u bent.

Vrouw:

Ik ben nu 77 lentes jong.

Maxim:

En u woont hier met uw man?

Vrouw:

Nee niet helemaal. We zijn nooit getrouwd. We hebben beide een eerder huwelijk gehad namelijk. En daarna hoefde het niet meer zo.

Maxim:

Ik begrijp het. Heeft u ook kinderen uit het eerdere huwelijk?

Vrouw:

Nee ook niet.

Maxim:

Heeft u vroeger ook gewerkt?

Vrouw:

Ja dat wel. Ik heb 35 jaar bij de spoorwegen gewerkt.

....

....

mevrouw vertelt over haar werk.

....

....

Maxim:

Heeft u verder hobby's?

Vrouw:

Ja zeker. Ik ben altijd actief in de kunst. Ik teken graag, en doe soms ook wel iets met verf. Zoals je ziet hang ik ook wel eens iets in huis op. Die ezels staat wel altijd in de weg haha. Hier bij het raam heb je mooi licht om dat te doen.

Maxim:

Doet u ook vrijwilligerswerk?

Vrouw:  
Nee.

Maxim:  
Bent u ook gelovig?

Vrouw:  
Nee, allang niet meer. Sinds ik gescheiden ben. Mijn nieuwe partner heeft er niet zo veel mee. En ik sindsdien ook steeds minder.

Maxim:  
Kwam u vroeger wel in de kerk?

Vrouw:  
ja zeker, dat hoorde er bij he. Altijd rustgevend. Die tijd is nu wel voorbij.

Maxim:  
Bent u ook geboren in Groningen?

Vrouw:  
Nee. Ik kom uit Breda. Totdat ik mijn partner ontmoette die al in Groningen woonde.

Maxim:  
En toen gelijk hier in de badstratenbuurt komen wonen?

Vrouw:  
Ja precies. Mooi wijkje hoor.

Maxim:  
Wat vindt u mooi aan deze wijk?

Vrouw:  
Nou de ligging is erg fijn. Want als ik naar familie in het zuiden ga ben ik zo op het station. En kijk om je heen, leuk toch die kleine huisjes. Lekker knus.

Maxim:  
Ja daar heeft u zeker een punt. Wat vindt u van de voorzieningen in de wijk?

Vrouw:  
ik denk wel goed. Ik heb alles dichtbij. Daar is de supermarkt, om de hoek zit sinds kort een heel leuk ijswinkeltje en ik kom ook wel bij de snackbar daar. Die met die chinezen nu. Zij zijn altijd heel vriendelijk, want die vorige eigenaar niet altijd.

Maxim:  
Ja? maakt u wel eens een praatje met de nieuwe eigenaren?

Vrouw:  
oh nee dat niet hoor, maar ze groeten wel altijd.

Maxim:  
Voelt u zich wel thuis in deze wijk? Ook omdat u hier niet vandaan komt?

Vrouw:  
Ja heel erg. Ik mag hier graag wonen. Het is wel erg sfeervol.

Maxim:  
Wat maakt het dan sfeervol?

Vrouw:  
Nou ja, iedereen groet elkaar altijd. Tenminste naar mij wel. Maar ik kom ook wel uit een omgeving waar

iedereen makkelijk met elkaar omgaat. Dat is voor Groningers wel anders hoor. Die zijn soms wel wat stugger.

Maxim:  
Bent u ook bekend met het buurtcentrum?

Vrouw:  
Nou dat zal ik je vertellen. Ik weet dat het er zit, maar ik ben er nog nooit geweest. Erg he?

Maxim:  
Maar functioneert het wel als buurthuis?

Vrouw:  
Geen flauw idee. Ik weet alleen dat het badhuis vroeger erg populair was. Dat zegt \*\*\* (partner) althans.

Maxim:  
Heeft u wel behoefte aan een buurthuis?

Vrouw:  
Behoeftte wil ik niet zeggen, want ik weet niet of het wat is. Maar ik hoor er verder ook nooit iets van. Dus heel actief zullen ze niet zijn.

Maxim:  
Voelt u zich ook veilig in deze wijk?

Vrouw:  
Ja ontzettend. Hier gebeurt nooit iets wat niet door de beugel kan.

Maxim:  
U durft ook 's avonds laat nog wel over straat?

Vrouw:  
Ja natuurlijk. En zo bang ben ik nou ook weer niet ingesteld haha.

Maxim:  
Zijn er andere dingen die u goed of juist slecht vindt aan deze wijk?

Vrouw:  
Slechte dingen niet echt eigenlijk. Ik vind alleen wel dat sommige auto's hier wel hard rijden. Maar dat kan ook aan mij liggen hoor, want ja er loopt ook bijna niemand over straat.

Maxim:  
Dat kan wel gevaarlijk zijn ja. Hoe zit het met uw sociale contacten in deze wijk?

Vrouw:  
Ik moet eerlijk bekennen dat ik in deze wijk niet zo veel mensen ken hoor. Ja de burens wel. Daar drink ik nog wel eens een bakkie mee. En ik geef de plantjes ook wel water als zij weg zijn. Dat is wel 3 keer per jaar dat zij op vakantie zijn.

Maxim:  
Wat voor soort mensen zijn uw burens?

Vrouw:  
Nou een wat jonger stel, zonder kinderen ook. Volgens mij zijn zij eind 30. Hele aardige mensen hoor, maar ik moet het ook niet overdrijven. We zien elkaar alleen bij de voordeur. Ja soms doen we een bakkie, maar dat is altijd als zij terugkomen van vakantie.

Maxim:  
Maar u kunt dus wel overweg met mensen van andere generaties?



Vrouw:

Oh ja hoor, ik ben verder heel makkelijk.

Maxim:

Wat voor contacten heeft u nog meer in deze wijk?

Vrouw:

Nou verder niet echt eigenlijk. Ik ben wel veel thuis, en vind het wel prima zo. Ja ach weet je, als je ouder wordt leer je steeds beter jezelf vermaken.

Maxim:

Denkt u dat het een toevoeging is om contacten van verschillende generaties te hebben?

Vrouw:

Weet ik niet. Ik denk dat leeftijd niet uitmaakt. Ik zeg altijd maar dat je beter een paar goede vrienden kunt hebben dan heel veel kennissen.

Maxim:

Is er dan een bepaalde leeftijdsgroep waar u het beste mee klikt?

Vrouw:

Met mijn man haha. Nee weet ik niet hoor. Ik kan met iedereen wel overweg.

Maxim:

Nog een laatste vraag; Wat is volgens u de ideale buurt om te wonen?

Vrouw:

Ik vind het hier prima eigenlijk. Anders was ik wel ergens anders gaan wonen hoor.

Maxim:

Ik snap het, bedankt voor uw tijd.

Vrouw:

Oke, geen dank hoor.

## Interview 7

Maxim:

Vooraf wil ik graag duidelijk maken dat dit interview word afgenomen voor een scriptieonderzoek van de opleiding sociale geografie en planologie aan de Rijksuniversiteit te Groningen. Door middel van interviews wil ik onderzoeken wat voor invloed intergenerationeel contact heeft op de leefbaarheid in deze wijk. Door dit gesprek op te nemen kan ik de data later analyseren. Ik wil hierbij nadrukkelijk aangeven dat de opname alleen door mij of mijn docent beluisterd zal worden en hier vertrouwelijk mee omgegaan zal worden. Tevens zal ik uw anonimiteit in acht nemen. Heb ik uw toestemming om u onder deze voorwaarden te interviewen?

Vrouw:

Ja.

Maxim:

Kunt u mij iets over uzelf vertellen (personalia)? Ik stel eerst even wat algemene vragen hoor.

Vrouw:

Nou ik ben dus \*\*\*\*\*, 74 jaar en woon hier in m'n uppie.

Maxim:

Bent u altijd alleen geweest?

Vrouw:

Nee ik heb 25 jaar lang een relatie gehad en daar ook 2 prachtige zoons van gekregen.

Maxim:

Bent u niet getrouwd geweest?

Vrouw:

Nee, dat vonden wij niet nodig. We kregen ook al snel onze eerste zoon.

Maxim:

Heeft u nog contact met uw kinderen?

Vrouw:

Ja heel vaak zelfs. Zij wonen allebei in Groningen, en komen elke week wel even langs om bij te kletsen. Dan ga ik altijd even naar de HEMA voor een gebakje.

Maxim:

Wat heeft u voor uw pensioen gedaan?

Vrouw:

Ik ben leraar in het basisonderwijs geweest. Altijd groep 1, 2 en 3. Ik mis dat zo he. Want ja kinderen zien opgroeien...er is niets beters.

Maxim:

Bent u ook gelovig?

Vrouw:

Oh ja. Van huize uit meegekregen hoor. Ja dat geeft mij wel voldoening ook.

Maxim:

Heeft u ook hobby's?

Vrouw:

Ja wat zijn hobby's? Ik maak graag een wandeling wel. Dan loop ik zo over het spoor naar stadspark. Even om dat meertje heen en dan weer terug.

Maxim:

Doet u ook vrijwilligerswerk?

Vrouw:

Ik ben nog wel even betrokken geweest bij de klankbordgroep van de basisschool, maar dat is al jaren geleden.

Maxim:

Bent u ook geboren in Groningen?

Vrouw:

Nee, ik kom oorspronkelijk uit Veendam. Maar toen ik 22 was ben ik verhuisd naar Groningen.

Maxim:

Hoe lang woont u al in dit huis?

Vrouw:

Dat is al wat jaartjes geleden. Even zien hoor. Dat was in 1992.

Maxim:

Waarom bent u destijds hier komen wonen?

Vrouw:

Ik en mijn partner zijn toen uit elkaar gegaan en toen ben ik hier gaan wonen.

Maxim:

En waarom specifiek hier?

Vrouw:

Dit huis paste bij wat ik nodig had. Het is niet groot. Maar voor mij prima.

Maxim:

En waarom deze wijk?

Vrouw:

Er was toen niet zo veel keuze hoor in die tijd. Ik wilde op loopafstand van de binnenstad en het stadspark zitten. En dan kom je al snel in deze wijk uit.

Maxim:

Wat vindt u van deze wijk? Als het gaat om de voorzieningen?

Vrouw:

Je woont hier zelf ook. Die supermarkt is al jaren niks. Toch is het verder fijn dat ik alles lopend kan bereiken.

Maxim:

Wat weet u van het buurthuis?

Vrouw:

Niet zo gek veel eigenlijk. Je bedoelt het badhuis he?

Maxim:

Ja klopt.

Vrouw:

Dat is een prachtig gebouw natuurlijk. Apart hoor. Als je er over nadenkt dat daar eerst een groot zwembad achter zat he? Helemaal door tot aan het spoor. Dat weet jij natuurlijk helemaal niet?

Maxim:

Nou eerst niet nee. Maar ik heb kortgeleden nog een foto gezien uit 1903 waar dat op te zien is.

Vrouw:

Ja prachtig he?

...  
...  
...  
...  
...  
...  
...

Gesprek over badhuis van vroeger

Maxim:  
Maar dat buurthuis functioneert dus niet echt?

Vrouw:  
Dat zeg je goed. Ik kom daar altijd om te stemmen, verder heb ik geen idee. Ja of ik moet het niet weten.  
Maar dat is ook niet goed dan toch?

Maxim:  
Voelt u zich veilig in deze wijk?

Vrouw:  
Ik maak best vaak 's avonds nog even een wandeling, dus ja wel hoor.

Maxim:  
Is er wel eens bij u ingebroken?

Vrouw:  
Nee gelukkig niet.

Maxim:  
Heeft u ook vrienden of kennissen in deze wijk?

Vrouw:  
Nou eigenlijk niet zo veel.

Maxim:  
Leg eens uit

Vrouw:  
Weet je wat het is jongen? Ik ben nog niet zo oud hoor, maar je maakt sneller contacten als je wat jonger bent.

Maxim:  
Maar u woont hier al wel een tijdje.

Vrouw:  
Ja dat is waar. Maar nee ik ben de eerste jaren dat ik hier woonde ook niet zo veel buiten geweest hoor. Het was een moeilijke periode toen.

Maxim:  
Ik begrijp het.

....  
....  
....  
....

Mevrouw vertelt over vorige relatie en de beëindiging daarvan.

Maxim:  
Heeft u nog contacten van vroeger waar u mee omgaat?

Vrouw:  
Een keer per jaar ga ik altijd met een vriendin een weekendje weg, verder niet zo hoor.

Maxim:

Maar waarom denkt u eigenlijk op jongere leeftijd makkelijker contacten te leggen?

Vrouw:

Ja dan ben je lid van een sportvereniging, ga je nog naar school enzo. Dan heb je veel activiteiten met anderen. Dat is gewoon zo.

Maxim:

Maar u zou nu ook lid kunnen worden van een wandelvereniging bijvoorbeeld?

Vrouw:

Haha ja dat kan wel. Maar nee het is prima zo als het nu is hoor. Ik ben gewoon gelukkig en dat is het belangrijkste. Als dat niet zo was, ja dan zou ik zoiets misschien wel doen.

Maxim:

Welke leeftijdsgroep zou u benaderen voor nieuwe contacten?

Vrouw:

Simpel, iemand van mijn leeftijd. Ja dan kun je wel over dezelfde dingen praten he?

Maxim:

Mist u de kinderen in deze wijk? Ook omdat u natuurlijk altijd met kinderen hebt gewerkt.

Vrouw:

Dat valt wel mee hoor. Kijk als ik binnen zit is het allemaal prima. En als ik wandel door het stadspark zie je altijd wel kinderen spelen. Leuk hoor dan zetten ze een heel parkoers uit soms. Ik denk dat dat gymles is. Ja dan blijf ik altijd wel even kijken.

Maxim:

Ik denk dat ik de belangrijkste informatie nu wel verzameld heb. U heeft mij goed geholpen met mijn onderzoek.

Vrouw:

Ik hoop van harte dat u er iets mee kan. Ik zie er nog geen verslag in haha.

Maxim:

Dat komt nog wel. Bedankt voor uw tijd en openhartigheid.

Vrouw:

Heel veel succes jongen.